

SCHNATTNER • SZIGERID

SZŐSZÉKMORZSÁK

KORDA • R.T. KIADÁSA

S Z Ó S Z É K M O R Z S Á K

IRTA:
SCHNATTNER SZIGFRID

BUDAPEST, 1944
KORDA R. T. KIADÁSA

Nihil obstat. In S. Monte Pannoniae, die 22. Augusti 1944.
Dr. Marcellinus Faludi O. S. B. censor deputatus. Nr. 698/1944.
Imprimi permittitur. In S. Monte Pannoniae, die 25. Augusti 1944.
Dr. Hadrianus Kál O. S. B. prior, de mandato. — Nihil obstat.
Dr. Stephanus Kosztolányi censor dioecesanus. Nr. 5803/1944.
Imprimatur. Strigonii, die 25. Julii 1944. Dr. Michael Török
vicarius generalis subst.

Nyomatott: Korda R. T. nyomdájában, Bpest, VIII., Csepregy-u. 2.

Bevezetés

Rossz prédikáció az, amely nem tanít és nem indít...

Kétszeresen érvényes ez az igazság a diákexhortációkra, amelyeknek szintén meg kell tartaniuk az igehirdetés evangéliumi formáját. Az egyik exhortációt jellemezheti a remek okfejtés, a szárnyaló elmefuttatás, a másikat a praktikus beállítás, a sok gyakorlati alkalmazás. Mindegy, csak ne hirdessen „evilági bölcseséget”.

A diákexhortátornak, mint igehirdetőnek, a szép előadás mesterének is kell lennie. Uri hang, előkelő kifejezőmód, választékos stílus az eszközök, de a fő mindig az Isten igéjének igazára támaszkodó, ihletetten felséges gondolatközlés. De ez ne legyen távol a diákvilágtól. Sőt onnét kapja támaszpontjait.

Ilyen támaszpontokat akar e könyvecske adni a diák-exhortátorok kezébe.

Morzsák, amelyeket szétszórhatunk beszédeinkben, mint mazsolát a kalácsban. Furcsának véltem mindig, ha népszónokok számára összeállított példatárakból vesszük a példákat a diáknép számára. Gyakran távol állnak ezek a sajátos diákvilágtól.

Beszéljünk diákoknak — diáku!

A diák egész héten át az iskolában a hittan kivételével profán dolgokról hall. Mily kellemesen lepi meg, ha hittanárja éppen ezekről a profán területekről röpíti át őt a természetfeletti, krisztusi világba. Mindig kapcsolatban érzi magát a diák a tárggyal és a tárgy révén a közölt és alkalmazott krisztusi, katolikus igazsággal.

Igyekeztem a tantárgyak minden fajából venni a támaszpontokat. Talán nagyobb mértékben alkalmazkodik a klasszika-fiológia, amit szakképzettségem magyaráz.

Az alkalmazott példákból ne sokat, ne sűrűn vegyünk át exhortációnkba. Egy exhortációba elég egy-kettő. Legjobb, ha egy támaszpontra építjük fel egész beszédünket.

Csácsbozsok, 1944 Péter és Pál apostolfejedelmek napja.

SEGITS, URAM, HITETLENSÉGEMENI

Hogy a levegő széndioxidja a növény leveleinek apró nyílásain behatol és zöld klorofilltestecskékben a napsugárral egyesül és létrejő az asszimiláció, az áthasonulás, ugye, elhiszed? Miért ne?...

Hogy Octavianus, mikor a római birodalom egyedüli urává lett, ellenfele, Antonius, mintegy elkövetett bűnei kiengeszteléseként megölte magát, Kleopatra pedig kígyómarással oltotta ki életét, elhiszed, ugye? Miért ne?...

Hogy Dél-Európa kitűnő tagoltsága mindig megkönnyítette a tengerparton lakó emberek érintkezését és a felszín változatossága nagyon kedvezett a különböző nyelvű népek kialakulásának, ezt is elhiszed, ugye?

Miért csak a vallás körébe tartozó dolgok körül van nehézséged a hittel? Az asszimiláció kitűnő tudása nem tesz jobbá, mégis hiszel benne.

Octavianus története mit sem változtat a te szürke diákéleteden, mégis szentül hiszel neki.

Dél-Európa milyenségéről meg sem győződhetsz, mégis megajándékozod hiteddel.

Pedig embernek vakon hinni nem szabad. Istennek hinni pedig a legészszerűbb, a legtermészetesebb valami. A hittanórán tanulhattatok, mi az: hinni? Még a legnagyobb szenteknek sem kell vakon hinniük. Isten azonban nem tévedhet, szentsége garanciája abszolút igazmondásának. A hitet persze nem lehet rádisputálni a diákemberekre. Van diák, aki a hitnek matematikai bizonyítását kívánja. Fiam, ne feledd, hogy a matematikának nincsenek vér-

tanúi, de a hitnek igen! Ha a történelem órán minden apró dologról egészen pontos bizonyítást akarnál, nem mennél semmire, nem juthatnátok el Szent István királyig, éppúgy, mintha evés közben minden falatodat kémiai vizsgálatnak vetnéd alá, éhen kellene halnod. Élj a hit szerint! Eleven, élő, aktív hit szerint és majd hiszel. De aztán légy kegyetlenül következetes a hitben! Diákéleted minden vonalán mindent a hit szerint ítéld meg.

CIVIS ROMANUS SUM!

A rómaiak sajátos öltözete a *tóga* volt. Mi volt ez? Nagy, félköralakú, gyapjúból készült palást, amelyet szertartásosan öltöttek magukra. A *tóga* színe fehér volt; a magasabb hivatalnokok bíborszegélyű *tógát* hordtak, a diadalmenetet tartó vezér arannyal hímzett bíbortógát öltött...

Fiam!

Neked is van *tógád*. Keresztiségedkor kaptad. Ez a te sajátos öltözeted. Mi ez? A megszentelő kegyelem. Az Isten barátságának fehér ruhája. Az ártatlanság öltözete. A világ legdrágább szövete. Krisztus szeretetének selyme. Szertartásosan öltötted egykor magadra. Ugye nem maradt mindig fehér?...

Szomorú kiváltságunk, hogy beszennyezhetjük. De dicső kitüntetésünk, hogy szegéllyel köríthetjük.

Jézus véréből lesz bíborszegélyű a te *tógád*!

Akárhányszor kilépsz a gyóntatószékből és mész az áldoztatórács felé, Fiam, szebb vagy, mint a diadalmenetet tartó, arannyal hímzett bíbortógát hordó római hadvezér!...

Emlékszel, miket foglalt magában a római polgárjog?

1. A népgyűléseken való szavazati jogot.
2. A hivatalokra pályázhatás jogát.
3. A fellebbezés jogát a néphez.
4. A törvényes házasságkötés jogát.
5. A birtokszerzés és szabadköltözködés jogát...

Az Anyaszentegyház teljesjogú polgára vagy.

1. Viselkedésed, magaviseleted, hitvallásod a te szavazati jogod az Egyház mellett.

2. Pályázhatsz a legnagyobb hivatalra, tiszt-ségre: Isten gyermekének kitüntető méltóságára.

3. Fellebbezhatsz a legmagasabb fórumig, aláza-tos letérdeléssel: az Istenig.

4. Két hivatás áll előtted: Ha hív az Úr, az Isten-nek szentelt tiszta papi élet; vagy az Úrtól kapott teremő erőddel, a házasság szentségének keretén belül, megsokszorozod az életedet.

5. Hatalmas és elmúlhatatlanul örök birtokot szerezhatsz: a mennyei boldogságot.

Hidd el, hogy kis diák vagy nagy diák létedre, teljesjogú polgára vagy Isten országának . . .

A római hadseregben a szolgálati idő és harc-edzettség szerint a légiók katonáit három egymás mögé sorakozó harcvonalba osztották be.

Az első vonalba kerültek a legfiatalabbak, kik-nek *hastati* volt a nevük.

A másodikban *principes* néven a férfiak foglal-tak helyet.

A harmadik csatasor a korosabb és már jól ki-próbált harcosokból (triarii) állott.

Ezek voltak a teljes fegyverzetű katonák, kiket kiegészítettek a könnyű fegyveresek, a *velites*. De mind katona volt; megegyeztek abban, hogy a hazát védték fegyverrel.

Nem arról ismernek meg benneteket, fiúk, hogy diákok vagytok, hogy egyensapkat hordtok, hóno-tok alatt könyvvel jöttök és mentek az iskolába, hanem az úri viselkedésről, a rendszeretetről, a fegyelemtisztteletről, a vallásos hitgyakorlatról.

Az intézet is, mint katonákat, vonalba oszt be benneteket.

Az első vonaltól, a *hastati*-től, egészen a tria-rii-ig, a kor különböztet meg benneteket.

Az első osztály, második, harmadik stb., fel egészen a korosabb és jól kipróbált harcosokig.

Ezen belül ismét különböztetnek benneteket. Jeles, jó, elégséges rendű.

Ezt a *tehetség* és *szorgalom* alapján teszi intézeted.

Ismét osztályoz benneteket: jó gyerek, rossz, hanyag, vásott, rendetlen. Ez a *magaviselet* vonalán történik.

Három vonal, amelyen csoportosultok: a) a kor, b) a tehetség és szorgalom, c) a magaviselet.

De mind megegyeztek abban, hogy *diákok*, katolikus diákok vagytok. S nem a három vonalról ismernek meg benneteket az emberek! Nem, hanem arról, amit Krisztus így fogalmazott meg: Arról ismernek meg benneteket az emberek... nos, miről?... A diáksapkáról, könyvekről, egyenruháról, bizonyítványról, tehetségről, szorgalomról?... nem, hanem arról, hogy szeretitek egymást. A katolikus diákoknak is csak ez lehet a közös ismertetőjegyük, ha méltók akarnak lenni arra, hogy Jézus tanítványainak neveztessenek...

Ismered, hogy Róma és a latinusok ősidőktől fogva szövetségben éltek egymással. Lényege volt e szövetségnek a) a harcok közös vállalása és b) az arányos zsákmányelosztás, ráadásul c) egymás politikai függetlenségének tisztelete.

Mikor azonban Róma terjeszkedni kezd, ez felkelti a latinusok irigységét.

Félnek, hogy Róma a fejükre nő. Ezért arra törekednek, hogy egyenrangú polgároknak ismerlessék el magukat, mondják fel a szövetséget és útját állják a további hódításoknak.

Fiúk!

A jeles, jó, elégséges vagy elégtelen osztályzatú tanulók az intézet kebelén belül egy nagy szövetségben élnek egymással. Lényege 1. az eszmé-

nyek közös szolgálata; 2. egymás segítése, 3. egymás kölcsönös tisztelete és krisztusi szeretete.

Fiúk, soha ne engedjétek, hogy az irigység vagy ennek ikertestvére, a féltékenység, hozzátok férközzék. Ne irigykedjél, ha osztálytársad jeles rendű. Ne bántson, ha gyenge tehetségű társad sikeresen felel. Az Apostol „testvérek”-nek nevez benneteket. Vegyük komolyan szavát: *testvérek* és nem versenytársak. Gyengébb tanulók! Ne féljétek, hogy a jelesrendűek fejetekre nőnek. A többségben ti vagytok. Ha van is köztetek versengés, ez csak a szeretet síkján mozoghat.

Ismered a római hadsereg hadijelvényeit...

A légiók jelvénye egy ezüstös rúd hegyére erősített ezüstsas (aquila) volt, mely szárnyait fel- vagy szétterjesztette és karmaiban villámcsomót tartott.

Az egyes manipulusoknak is megvoltak jelvényeik. Egy ezüstnyelű lándzsa volt, a csúcsa alatt kis keresztfával ellátva, amelyről szalagok lógtak le.

A keresztfa alatt az illető manipulusoknak külön elnyert rendjelei díszlettek. De mindet átfogta, a nagy, közös anya: *Róma*.

Benneteket is átfog ez az *intézet*.

Egyiteknek jelvénye a stilizált lilium. Cserkész! A cserkészeten belül ismét különféle tagozódás: őrsvezető, rajparancsnok, a különpróbas őrstagok. Csapatzászló, alatta a rajzászlók, őrsi zászlók...

Ott a kongregáció! Máriás jelvény alatt küzd a nagy család a prézes vezetésével.

Az aeroszövetség repülőjelvényével küzd a levegő meghódításáért. Légy öntudatos hordozója a jelvényeknek! Eszmét képviselnek... De minden jelvény felett ott ragyog intézetünk jelvénye. Ez fog össze bennünket és teszi testvérekké egymás között a közös intézet gyermekeit.

P. Decius katonai tribunus volt Aulus Corneliusnak a seregében. Mikor egy alkalommal az ellenség vasgyűrűjébe került, 2000 emberével észrevétlenül egy magaslatra kúszott fel, hogy kijusson a gyűrűből.

Vállalkozása sikerült.

Gazdagon jutalmazták.

Mikor consul lett, önkéntes halálával lehetővé tette a latinusok legyőzését.

Ez az önfeláldozás azután hagyományossá lett P. Decius családjában...

Krisztus önkéntes önfeláldozása lehetővé tette számunkra az ellenség legyőzését.

Legyőzte a halált.

Megtörte a pokol hatalmát.

Gondolsz-e erre, mikor a keresztet látod az osztályteremben a katedra felett?

Nézd, Krisztus is egy magaslatra ment fel, úgy hívják, hogy Kálvária.

Mindaz, aki követi Őt, kijut a gyűrűből, a bűn gyűrűjéből. Mert a vezérnek, Krisztusnak sikerült a mi kijutásunkat biztosítani. És ne feledd, ez az önfeláldozás hagyományos lett Krisztus családjában, a kereszténységben.

Ott a vértanúk piros serege.

Mucius Scaevola Porsenna király előtt tűzbe teszi a karját. A lángok nyaldossák, a parázs égeti, M. Scaevola jajszó nélkül tűri.

A kereszténységnek is vannak M. Scaevolái! Megkeresztelt Scaevolái, Deciusai.

Mert nem félnek azoktól, akik megölik a testet, de a lélekkel nem tehetnek semmit.

Arra tanít Krisztus, hogy azoktól féljünk, akik a lelket romlásba, a gehenna tüzére vethetik...

Pyrrhus Cineast Rómába küldi, hogy méltányos feltételek mellett kössön békét a rómaiakkal. S ekkor az öreg Appius Claudius így beszélt: „Atyák, ha nem akarjátok a város dicsőségét elhomályosí-

tani, utasítsátok vissza a békefeltételeket. Pyrrhus nem olyan veszedelmes ember, mint gondoljátok."

Örökös küzdelem, harc az élet. Nincs megalkuvás, ne is legyen. Diákéleted egy nagy iskola, vakáció itt nem volt és nem is lesz soha.

Kapsz te is méltányos feltételeket. Soha ne köss békét: a testtel (mert ez a lélek veresége lesz), a bűnnel (az erény szenved), a világgal (lelked kára lesz).

Megkísért titeket is a Sátán a leghízalgőbb formában és alakban. Fiaim, ha nem akarjátok lelketek dicsőségét elhomályosítani, utasítsátok vissza a „békefeltételeket". A Sátán és a világ nem is olyan veszedelmes ellenség, mint gondoljátok...

Mikor Pyrrhus, Epirus királya, Valerius consulal Itália partjai mellett megütközött, bár katonái számát tekintve a király hátrányban volt, mégis győzött.

A győzelem után Pyrrhus király körüljárta a katonák holttestével borított csatatert.

Amikor ott látta az elesetteket előlről kapott sebbel és dacos arccal feküdni, felkiáltott: „Ha ilyen katonáim lettek volna, én az egész világ ura lennék!"

Nos, ha ti figyelembe veszitek, hogy mit kaptok lelketek érdekében, nem kell-e felkiáltanotok?...

Csak jó és szép beszédet hallotok tanáraitoktól — és mégis mennyi a selejtes, durva, sőt aljas hang köztetek.

Unos-untalan halljátok a tiszta élet nagy értékét, a fertőzetlen férfivilág erejét, az el nem tékozolt vér nagy becsét — és mégis mily könnyen győz felettetek a tisztátalanság, a fajtalanság és a paráznaság.

Ne lopj — és mégis akad enyveskező köztetek, ne hazudj és mégis vannak „útálatos" ajkak soraitokban.

Hidd el, ha egy pogány, műveletlen indián ifjú

eljönne közetek és látná a sok jó indítást, buzdítást és nyitott szemmel nézné sok diák életét, felkiáltana: Ha én ennyi jót kaptam volna, az egész világ ura lehettem volna!...

Janus-arc.

A régi rómaiaknak az volt a hitük, hogy Janus valamikor maga az ősanyag volt. Innen volt az a képessége, hogy mindent látott. Ovidius költő kérésére maga Janus beszélte el, hogy miért látja mindazt, ami mögötte és ami előtte van.

Fiam, nem szeretem a Janus-arcú diákokat!

Én Pál apostollal azt hirdetem, hogy amik mögöttem vannak, azokkal nem törődöm, de amik előttem vannak, azokkal törődöm.

Mit törödsz azzal, hogy a multban sokszor voltak életedben imádságtalan napok, hetek, talán hónapok is. Fő az, hogy a jövőben imádkozni akarsz!

Mit törödsz azzal, hogy a multban parázna voltál, a fontos az, hogy a jövőben nem akarsz tisztátalan lenni!

A multban hazudtál, a jövőben igazmondó leszel, káromkodtál, tiszta beszédű leszel, loptál, őrizkedsz idegen tárgyaktól, haragvó voltál, szelíd leszel.

Neked is megvan a képességed, hogy láthatod a multat, de ez csak serkentsen a szép jövő kidolgozására. A multat nem lehet meg nem történtté tenni. A jövő a tied!...

A régi rómaiak Janus nevét mindig először említették, minden más név előtt...

Mennyire meg kell becsülnöd, Fiam, az Isten szent nevét!

Én és az Isten...

Talán az Isten és — én!

Janus ünnepét január elsején ülték. Életed minden áldott napjának ilyen Janus-ünnepet kellene tartania.

A rómaiak Janus napján csak jó szavakat mond-

hattak ki, a civódásoknak és perpatvaroknak el kellett némulniok, ünnepi ruhába öltözködtek és a birodalom jólétéért áldozatot mutattak be.

Fiam, ha életed minden napja nem is lehet ilyen Janus-nap, tedd azzá vasárnapjaidat.

Ezen a napon csak szép és jó szavakat mondjal ki;

ne veszekedjél és ne civódjál osztálytársaiddal, lakótársaiddal;

ünnepi ruhába öltözködjél;

áldozatra gyere!

És áldozzál...

Krisztus előtt 358-ban, Sulpicius diktátor és Valerius lovassági parancsnok megindulnak a gallok táborára ellen. A csata lanyha volt, mert a diktátor megtiltotta, hogy parancsa nélkül harcot kezdjenek. A rómaiak nehezen tűrik ezt és ezért Sex. Tullius, az első századost küldi a diktátorhoz. S. Tullius a sereg nevében így beszélt:

„A sereg megkért, hogy hozzád szóljak. Vajha elérnők, amit kívánunk! Nézd, az ellenség úgy tesz, mintha gyáva asszonyok volnánk. Gúnyol bennünket. S azt hiszi, hogy te hitvány és nyomorék embe reknek vagy vezére. Arra kérünk, adj alkalmat a harcra. Ne kételkedj vitézségünkben! Katonák vagyunk és nem szolgák, háborúba és nem nyugalomba küldtek bennünket. Vezess csatába bennünket és úgy küzdünk, mint férfiakhoz és rómaiakhoz méltó.”

Fiúk!

Ugye nem vagyok hitvány és nyomorék embe reknek exhortátora? ...

Nem kételkedem vitézségetekben.

Katolikus diákok vagytok, aktív, életerős, harc képes munkásai Egyházunk és hazánk jövőjének. Nem lehettek pihent életet igénylő fáradt nyugdíjasok! Csatába vezetlek benneteket és nem kételkedem, hogy úgy küzdötök, mint az a katolikus diákokhoz illik!

S. Manlius konzulnak saját fiát kellett kivégeztetnie, hogy a katonai fegyelem megsértését helyreállítsa.

Isten saját Fiát áldozta fel, hogy a megsértett isteni jogrendet helyreállítsa.

Rádöbbenik-e diáklelked, hogy mily rettenetes valami: a bűn?...

Decius konzulnak, mivel serege a latinusok rohamát feltartóztatni nem tudta, önként kellett meghalnia, hogy honfitársainak a győzelmet biztosítsa.

Jézus önként halt meg, hogy testvéreinek a győzelmet biztosítsa.

A te győzelmedet is garantálja Jézus önkéntes halála.

És néha mégis kislelkű vagy!

A római történelemnek egyik legnagyobb jelme: Gaius Fabricius.

Hallottál már róla?

Ha Krisztus után él és Krisztus közelébe jut, ma talán oltárainkon tisztelnők.

A megváltás üdvtörténetében hozzá legjobban Keresztelő Szent János hasonlítható.

Fabricius becsületességével és őszinte nyíltságával nagy tekintélyt szerzett magának Rómában.

Népe elküldi Pyrrhus királyhoz a foglyok kiváltása ügyében. A király mindenáron meg akarja nyerni a bátor fellépésű férfiút. Ajándékokkal, hízelgő kedveskedésekkel, nagyszerű ajánlatokkal próbálja megnyerni; nem sikerül. Ellenben, mikor Pyrrhus királlyal hadban áll Fabricius és a királynak egy hitvány embere ajánlkozott, hogy urát megmérgezi, Fabricius azonnal megkötözteti és elküldi Pyrrhus királyhoz. Bánjon el vele!

Rómának délitáliai ellenségein többször győzedelmeskedik.

Okos, ékesszavú és ügyes ember, ezért többször küldik követségbe.

Utolsó tisztsége a konzulság volt. Szegényen hal meg, Róma siratja és igazán gyászolja egyik legnagyobb fiát. Látod, tölgyjellem!

Megvesztegethetetlen.

Nem konjunktúra lovag: arra a lóra ül fel, amelyik biztosan célt ér...

Tántoríthatatlanul férfi, még ellenségével szemben is.

Vitéz, győző.

Fórumon forgolódó, tiszta tógájú!

Nem gazdagodik meg, nem harácsol, nem tárol.

A Krisztus utáni évszázadokban is csodálattal nézünk fel erre az árbocemberre.

Manius Curius Dentatus.

Földet osztanak, miután a samnisokat Beneventumnál legyőzi. A polgárok között legtöbbet kap, aki 7 holdat nyer. M. Curius-nak a szenátus 50 holdat szavaz meg.

Curius nem fogadja el!

Neki is csak 7 hold kell...

(Igénytelen, elégedett, nem mindenáron földéhes...)

A samnisok követsége fényes ajándékokat hoz Curiusnak. Válaszában azt feleli Curius a küldöttségnek, hogy ő inkább akar uralkodni olyanokon, akiknek aranyuk van, mintsem hogy neki magának legyen kincse. Nem fogadja el az ajándékot.

(Ritka becsületes; nem mohó, nem kapzsi...)

Másodszor is konzul lesz. Pyrrhust legyőzi. Rengeteg zsákmányt kap!

Egy pillanat alatt örökre gazdag lehetne! Előtte hever a sok arany, ezüst, fegyver, ékszer, hadifelszerelés. Tudjátok, mit választ ki a sok közül?

Tanulmányaitok során hallhattátok: egy áldozatra alkalmas fatálat.

A törvényeket tiszteletben tartatja a hatalmasokkal éppúgy, mint a plebszel. Önző, harácsoló,

kapzsi korunkban gyönyörű példája e római férfi az

- a) igénytelenségnek,
- b) becsületességnek,
- c) igazságszeretetnek,
- d) önzetlenségnek,
- e) vitézségnek.

Krisztus mindezt a szép erénycsoportot megkereszteli. Kegyelmével bearanyozza. Természetfeletti zománccal látja el.

A keresztény, katolikus diáknak örökszép példakép lehet Manius Curius Dentatus.

Csak legalább egyetlen erényét tudnád maradóktalanul követni...

Ismered Ovidius költőnek a Metamorphoseon libri quindecim c. munkáját...

Művében görög és római, átváltozással végződő mondákat fűz össze. A világ teremtésével kezdi és Julius Caesar üstökössé való átváltozásáig vezet.

Fiúk!

Nem gondoljátok, hogy számotokra mennyi metamorfózist, átváltozást tartogat Egyházunk!

Kezdi megjelenéssel itt a földön. Megkeresztel. Hogy pogányból átváltozzál kereszténnyé, Krisztus-hívóvé, a Szentlélek templomává. Hogy átváltozzál a hit bátor, megvalló, felkent bajnokává.

Gyónsz. Hogy az Isten drága kegyelmét elpazarolt tékozló fiúból átváltozzál Isten drága gyermekévé. Bűnösből tisztává, rútból széppé, szegényből gazdaggá, betegből egészségessé, koldusból királyfivá. Áldozol. Hogy tested átváltozzék Isten tabernákulumává, Krisztus-hordozóvá, gyakorlati katolikus diákká.

Csupa metamorfózis körülötted az élet!

A gyarmatok, a kolóniák igen jó szolgálatot tettek Rómának. Előretolt közvetítő szervei voltak a római szellem terjeszkedésének; nyhították a tár-

sadalmi nyomort; megtarthatták önkormányzatukat és egyéb magántermészetű kiváltságot is kaptak...

Intézetünk katolikus diákvilága olyan az Egyház szemében, mint Róma történetében a gyarmatok, a kolóniák voltak.

Az iskola padjaiból kinőve ti lesztek előretolt szervei a keresztény katolikus szellem terjeszkedésének. Enyhítenetek kell a társadalmi osztályellen-téteket. Diadalra juttatni a hamisítatlan krisztusi szellemet.

A szövetséges városokat háború esetén segéd-csapatok kiállítására kötelezte Róma...

Fiúk! Titeket Egyházunk arra kötelez, hogy „vagy-vagy” esetén tudjátok mindig, hogy hol a helyetek. Az Egyháznak lehettek csakis szövetségesei...

Pyrrhus arról álmodozott, hogy olyan hatalmas nyugati birodalmat alapít, amilyen rokonának, Nagy Sándornak Keleten volt. 26,000 görög zsoldossal és 20 elefánttal jött Itáliába. Pyrrhus győzelmesen kezdte és győzelmesen folytatta is, diadalt diadal után aratott, de győzelmei oly súlyos áldozatokba kerültek, hogy egyik győzelme után felkiáltott: „Még egy ilyen győzelem és végem van!”

Fiam!

Helyes, ha arról álmodozol, hogy Isten országát építed ki a lelkedben. Nem Nagy Sándor lebeg előtted, de maga az Isten Fia, Jézus Krisztus. Örökszép példája annak, Akinek minden vágya volt az Isten országának megalapítása, terjesztése itt a földön. Mekkora legyen ez az ország? Mint a földkerekség!

Fiam! Először magadban, a saját lelkedben kell diadalra juttatnod Isten országának törvényeit. Jöj-jön el a te országod... kéred mindennap... Győzel-meid súlyos áldozatokba kerülnek. Legyőzni a testet, rabigába hajtani a nemtelen indulatokat, rendetlen vágyakat, aljas ösztönöket, megfékezni a romboló nemiséget. Te nem mondhatod Pyrrhus példá-

jára: Még egy ilyen győzelem és végem van, nem, hanem inkább: még egy ilyen győzelem és célt érek!...

Örökös refréned lehet: Még egy ilyen győzelmet, Uram, még egy győzelmet... Mindegyik győzelem után mindig jobban kibontakozik bennem a te országod: a béke országa, az igazság országa, a szeretet országa, a tisztaság országa, az életszentség országa...

Az Égei-tenger délkeleti részét Icariusnak nevezik mind a mai napig. Daedalusnak szerencsétlen sorsú fiáról: Icarusról nevezik így.

Szomorú sors az Icarus-sors!

De sok az Icarus-sorsú diák!... Közel mennek a naphoz és lezuhannak.

Elbizakodnak, merészek, vakmerőek lesznek és nem kerülnek el sajnálatosan kegyetlen bukásukat.

Kijutnak nagynehezen a bűnök labirintusából, megszedülnek a napfényen, a levegőn és mennek a fény felé, mint reflektorlámpavilág felé az éjjeli rovarok. Ide-oda kóvályognak, elvakulnak és sor-suk: a lezuhanás.

Hányszor volt úgy, hogy egy hétig sikerült tisztán élned és elbizakodtál, vakmerő lettél, elért az Icarus-sors. A kegyelem nem hiányzik, de csak az alázatosak tudnak élni ezzel a kegyelemmel. Isten pedig a kevélyeknek ellenáll.

Az Icarus-tragédiát megélő diákok mind kevélyek.

Ovidius írja le a régiek hitét az emberiség első és legboldogabb korszakáról, az *aranykorról*.

Ekkor az emberek olyan jók voltak, hogy a legnagyobb békében éltek egymásmellett, sem bírákra, sem törvényekre nem volt szükség. Kereskedést nem folytattak és a háborút nem ismerték. Bú és gond nélkül, örökifjúságban éltek. A föld mindent magától termelt nekik...

Igy olvastátok, amikor a világ négy korszakáról fordítottatok latin órán.

Nem tudjuk, így volt-e, de egyet biztosan tudunk: Az ember egészen boldog volt, amikor Isten kezéből kikerült. A kis katekizmus tanítása egészen igaz: Összüleinknek a paradicsomban nagyon jó sor-suk volt, semmi fájdalmat nem szenvedtek, sohasem kellett volna meghalniok.

Nem mese! Nem fantázia!

Igazság! Cáfolatlan és abszolút igazság.

S mi zavarta meg ezt a nagy rendet, békét és boldogságot?

A bűn.

Az Isten legnagyobb ellensége.

Ha nem volna bűn, az emberek, a diákemberek is, mind jók volnának. Ha nem volna bűn, a legnagyobb békében élnél szomszédoddal, lakótársaddal, barátaiddal, minden osztálytársaddal. Nem volna szükség büntetésre, intőkre, rovókra.

Ha nem volna bűn, nem lenne dolgozatórán csálás, feleléskor sűgás.

Ha nem volna bűn, nem lenne háború, nem lenne sírás, könny, nyomor. Nem lenne bú és nem lenne gond, nem lenne halál.

Elképzelés ez, azt gondoljátok?

Nem, a Szentírás kezeskedik erről. Talán majd kikerülsz az iskola padjaiból, sokszor látod a felvilágosultak mosolyát erről a dajkameséről, tündéregéről.

Lásd meg körülötted a bűn rettenetes hatalmát — és nem kételkedsz az emberiség paradicsomi aranykoráról...

A rómaiak szemében a legnagyobb gyalázat volt: az iga alá hajtás.

Mi történt ilyenkor?

A vezérektől elvették liktoraikat, lehúzták róluk a díszes hadiköponyeget és majdnem félmeztelenül mentek az iga alá.

A vezéreket követték az alvezérek, a hadi-tribunusok és centuriók, végül a közkatonák.

S mindezt az ellenség szemeláttára kellett tenniük...

Ilyen volt a híres caudiumi iga...

Fiúk!

Minden caudiumi igánál szégyenletesebb és alávalóbb „béke”, amikor a bűn igájába hajtod fejedet. Mit tesz veletek a bűn?

Elveszi istenfiúi méltóságokat, lehúzza rólatok a megszentelő kegyelem díszes öltözékét és mezítelekül, kifosztottan és koldusszegényen küld benneteket az iga alá.

Ennél nagyobb vereség nem érhet benneteket.

Királyfiúból utolsó koldus... hadvezérből iga alá hajtott utolsó közlegény...

Ezt teszi a bűn.

A római hadseregnél az ellenséget a lándzsások fogadták. Ha ezek hátrálni kényszerültek, a principes térközeik közé fogadták. Ha ezek sem tudták az ellenséget feltartóztatni, a triariusokra került a sor. Ez volt a legnagyobb veszedelem, de a triariusok mögött a két első fáradt és megfogyatkozott sor emberei kipihenhatték magukat és újra visszatérhettek a lankadó triariusok segítségére. Ezért volt roppant nehéz az ellenség dolga, mert ha az előzőket legyőzték is, mindig összefüggő csatasor fogadta őket.

E miatt volt a római hadsereg majdnem legyőzhetetlen.

Majdnem...

S tudod, Fiam, miért vagy Te egészen biztosan — legyőzhetetlen? S meddig vagy legyőzhetetlen?

Ameddig nem unod meg a küzdelmet. Ameddig újra és újra fel tudsz kelni az esésből. Ameddig ismét és ismét le tudsz térdelni. Csodálatos erő ez. Nagyobb, mint gondolnád. Ezért roppant nehéz az ellenség dolga, mert ha legyőz is a bűn, a test,

a világ, mindig ugrani kész, felkelni kész, küzdeni kész akaraterő fogadja.

Igy vagy, csakis így vagy: legyőzhetetlen...

T. Manlius római katona a gall betöréskor a diktátorhoz ment és így szólt: „Egy gallus szörnyeteg hivalkodva párviadalra hív ki bennünket római ifjakat. Én isteni segítséggel megmutatnám neki, hogy a római ember legyőzhetetlen!”

Ne bízd el magadat!

Az akarathoz a kegyelem is kell.

A test, ez a szörnyeteg hivalkodva hív ki sokszor párviadalra titeket, katolikus, hitvalló, tiszta életet élni akaró diákokat.

Isteni segítséggel mutasd meg neki, hogy a katolikus diák legyőzhetetlen!...

Nagy Sándorról hallottad talán, hogy mily sokra becsülte Homeros két nagy alkotását: az Iliast és az Odysseiát. Az Iliast többre becsülte, mint az Odysseiát. Hadjárataiban is mindig magával vitte és azt mondják katonatársai, hogy még éjjel is olvasgatta...

Fiúk! Minden Iliasnál és Odysseiánál többet, hasonlíthatatlanul többet ér a könyvek könyve: a Szentírás.

Az Ó- és Újszövetség. Az Újszövetség közelebb álljon hozzád, mint az Ó. Érthető is ez. De ne vedd meg az Ószövetséget. Az Isten szava... Ne olvasd jegyzetek, magyarázatok nélkül, amelyekkel az Egyház ellátja a bibliát, és ilyent végy kezvedbe. Ugye mikor tanuljátok, fordítjátok Horatiust, milyen jó, ha hátul bőséges magyarázatot találsz a homályos részekre; mikor otthon preparálsz Vergiliust és járod vele az alvilágot, milyen jó a kiadós és alapos jegyzet, vagy a tömör és sokszor nehézkes Tacitus fordítását, de megkönnyíti a sok kiegészítés, amit hátul találsz a könyvben.

A katolikus diák könyvtárának legnagyobb kincse a biblia.

Diák, aki falja Nietzschét, bújja a May-könyveket, a Verne regényeket, jobban tenné, ha a Szentírást ismerné olyan alaposan! Ez az egyetlen könyv, amely túlélt minden más könyvedet. Igaz. Minden betűje. Minden sorából az örök igazság szól hozzád. Nem féltjük töletek a Szentírást! Olvassátok!

Megérdemelné, hogy még éjjel is olvassátok...

Hallottál Demosthenesről?

Az ókor egyik legkiválóbb szónoka volt. Micsoda hihetetlen akaratereje volt! Hebegett. Az r betűt nem tudta kiejteni. Kiment a tenger partjára, mikor a víztömeg legjobban zúgott és szemben a széllel beszélt. Kavicsokat vett szájába és úgy szóno-kolt...

M. Porcius Cato Maior napokon át nem evett és nem ivott, hogy edzze magát. Mikor Hispania meghódításaért diadalmenetet vezethetett, ócsárolta katonái között azokat, akik nem tudtak étlen-szomjan vonulni...

Euklides Athénben hallgatta Sokrates előadásait. Mikor az athéniek és a megariaiak közt háború tört ki, az athéniek elhatározták, hogy ha egy megarai polgár lábát Athénbe teszi, halállal lakol. Euklides buzgóságát ez nem zavarta, sőt növelte tudásvágyát! Ettől fogva alkonyattájt női ruhában nap-nap után kiosont Athénbe, reggelfelé visszatért Megarába s boldog volt, hogy ismét hallhatta Sokratest. Vagy ott van Cato, aki öregkorában kezdett tanulni görögül... Vagy Lykurgos, Solon, Pythagoras az akarat-erőnek minő bámulatos jeleit mutatják...

Fiam! Tanulhatsz tőlük!

Délután kiírod a szótárba a latin szavakat. Elmondod egyszer, kétszer... elég! A német szavakat is kikeresed. Mondogatod... elég lesz már! Pedig az a quicunque, quaecunque, quodcunque roppant nehezen ejtődik ki, azt az Eigenschaftswörtlichkeit-et igen bicsakolva mondod ki. De nincs akaratod, nincs

türelmed, nincs kitartásod, hogy elmondd nem egyszer, kétszer, de tizenkétszer, huszonkétszer.

Hol vagy te Demosthenestől?

Előveszed az algebrakönyvedet.

Az elsőfokú, egyismeretlenű egyenlet grafikus megoldására van példa, házifeladat. Az egyenletben az x -nek együtthatója nem egyenlő zérussal, tehát a függvényt ábrázoló egyenesnek metszenie kell az x tengelyt egy pontban. Szükségképen! Rajzolod, eh! Nem jön ki!

Fiam, hol vagy Te egy Cato Maiortól? S mikor majd jó a nehéz perc: igazat kell mondani, ha nincs tréning, igen könnyű lesz hazudni... S mikor jó az izgalom, átfut, mint a villamosáram valami a testeden, úgy érzed, nincs nyugtod, hacsak... hacsak... nem leszel parázna... ha nincs akaraterőd, mélyen alatta maradsz az ókor nagy és edzett hőseinek.

Képes lennél-e álruhába öltözködni, hogy iskolába járhasd?... Csakhogy kielégíthesd tudomány-szomjadat?

Fiam, nem szégyenít meg ilyenkor a megarai Euklides gyönyörű példája?

Mikor Iugurthának a római nép hadat üzent, Iugurtha sorra megvesztegette a sereg vezéreit és annyira bízott aranyainak erejében, hogy félelem nélkül Rómába sietett. Ekkor tette Iugurtha ezt a híres kijelentést: „Eladó vagy, Róma, mindenestül, csak vevőd akadjon, aki nem drágálja a felkínált árt!”

Fiam! Te nem vagy eladó. Se ördög, se pokol se föld, se világ nem tud annyit adni és ígérni, amiért Tégedet áruba lehetne bocsátani.

Annyit érsz, mint az egész világ! Sőt!

Kifejezhetetlenül többet. A halhatatlan lelked miatt.

A pápáknak nem szabad habozni lerombolni a Szent Péter kupoláját, csak azért, hogy Tégedet,

éppen Tégedet, névtelen kis diákembert, halhatatlan lelkedet megmentsék.

Mindenestül megvett Tégedet valaki: az Egyház. Amikor a keresztény katolikus bélyeget nyomta homlokodra a keresztkútnál. A keresztség nem szorul aranyra, csak Isten kegyelmére, amint az Egyház akkor is megvált, mikor papjai fakupából miséztek.

Eladó voltál, igen, Te is, mindenestül: testestül, lelkestül és vevőd: az Egyház, a legdrágább árat kínálta fel érted: Krisztus véréért.

Légy meggyőződve, hogy az Egyházat nem lehet megvesztegetni, ha halhatatlan lelkedről van szó.

Odysseus történetéből ismerheted, hogy a szirének emberevők voltak, akik bűbajos énekükkel magukhoz csalogatták a hajósokat, hogy aztán felfalják őket; Odysseus viaszt tömött társai fülébe, hogy ne hallják a csábító dalt, amelynek halandó nem állhatott ellen. Odysseus azonban hallani akarta a szirének hangját, de előrelátóan az árbochoz kötöztette magát... Mennyi, de mennyi szirénhang csábít titeket, fiúk!

A vérforraló és idegeket bizsergető zene... a testiségben kiélt tánc...

A kirakatok meztelen képei...

A reklámok ordító szemtelensége...

A tisztaságtokra utazó utcai kerítők...

A festett ajkú hízelgők...

A modern könyvek arcpirító fejezetei...

A strand, a weekend, a csábító kriándulások...

Fiúk! Az exhortátor nem tud viaszt tömni a fületekbe, nem tudom szemeteket bekötni, de igen szeretnék benneteket felvértetni ezek ellen a lélekfaló szirének ellen.

Legyen erőd fékezni a szemedet. Ne nézz oda! Legyen erőd elfordulni és ott hagyni büszkén a társaságot, ahol úgy érzed, hogy „bekerítenek”. Csak rád pályáznak, csak rád „utaznak”, te vagy mindig

az alkalmas médium. A szirénhangoknak halandó nem volt képes ellenállni, önmagadban Te sem vagy képes, bármennyire buzdítlak is. A jótanácsok igen gyenge vérték abban a csábítóan bűvös pillanatban. Odysseus odakötöztette magát az árbochoz. Fiam, igen szeretnék Tégedet odakötözni „az áldoztatórácshoz”. De nem ám iskolaévben négyszer, de vasárnapról-vasárnapra. Akkor nem féltetek benneteket! Az Eucharisztia ereje érlel benneteket a ropant felelősségteljes férfiéletre, kemény küzdelemre, elszántságra az észbontó szirénhangokkal szemben.

Lykurgos államában a gyermekek hihetetlenül tudtak magukon uralkodni.

Egy gyermek, aki rókát lopott, azt a felöltője alá rejtette. Az állat éles fogaival és körmeivel tépte, szaggatta a fiú testét és a fiú egyetlen jajszó nélkül tűrte, őrizve titkát, mígnem holtan esett össze.

Az ember szinte csodálja, fejét csóválja, de mindegy — igaz.

Ti, szegény fiúk, akik arról panaszkodtok, hogy nem tudtok tisztán élni, nézzétek, mire képes egy spártai fiú. Akinek nem volt más ereje, segítsége, csak a természetes erő. S te azt mondd: nem vagyok képes, nincs erőm . . . Pedig csak uralkodni kellene fantáziádon, fékezni rendetlen vágyaidat és ha kell, lefogni a kezedet is, hogy bűnös módon ne pazarold azt a drága és nagyértékű életnedvet, amelyre idegrendszered kiépítésénél oly nagy szükség van. A tested építése folyik és te a nyersanyagot egyre pazarolod, csak azért, mert jólesik és mert . . . nincs erőd parancsolni magadnak.

A magános bűn szegény rabjai!

A bűn megtagadása a tiszta élet igénye. Ellenállni a bűnnek, még ha éles fogakkal és körmökkel tép is benneteket, büszke örömmel őrizve tisztaság-tokat, még ha holtan kell is összesni ezért. A ti akaratotok: „kegyelmes” akarat, mindenre képes.

II. Endre Galiciát és Lodomériát elfoglalta és Halics királya címet felvette... Ugye kivágod, hogy 1213-ban... Azt mondod, ezt illik tudni, ez hozzátartozik az ú. n. általános műveltséghez.

Hogy az országgyűlés az aranybullát 1331-ben erősítette meg és ugyanakkor mondta ki az ősiséget, természetesnek véled, e nélkül nem lehet eligazodni a vegyesházbeli királyok korának tárgyalásán...

És egy kis rezzentgetés után kipirulva fújod, hogy 1389-ben volt a rigómezei csata, Albert volt az első Habsburg király magyar trónon, 1479-ben volt Kinizsi kenyérmezei győzelme és 1526 augusztus 29-én, délután 4 órakor volt a mohácsi vész...

S azt gondolod, nem tartozik hozzá a katolikus diák általános műveltségéhez, hogy tudja, mi az az arianizmus és mikor mért erre a veszedelmes eretnekségre halálos csapást az Egyház?...

Természetesnek kell vélned, hogy mikor hirdette ki ünnepélyesen az Egyház a szeplőtelen fogantatás dogmáját és tudnod kell, mi annak a lényege!...

1526-ban volt a mohácsi csata, de tudnod kell, hogy mi volt 1517-ben. 1517 október 31-én lépett fel hivatalosan a modern eretnecség ősatya, Luther Márton... Ez történelem. Úgy van! De illik ismerned Luther tantételeit és annak verhetetlen cáfolatát.

Hány katolikus diák van, aki hibátlanul elmondja a 23 Árpádházi király sorrendjét és évszámait, de nem tudja elmondani a hét főbűnt és nem tudja elmondani a rózsafüzér titkait...

Szép, ha tudod, hogy a mohácsi vész után az ország pártokra szakad, teljesen meghasonlik önmagával, Erdély elszakad az anyaországtól és megindul az ellenkirályok versengése, fellángolnak a vallási harcok és megindul a nemzeti felkelés...

De talán nem kevésbé fontos tudnod, mit köszönhet az emberiség X. Pius pápának. Mit? Azt, hogy az Eucharisztia gyakori, akár naponkénti véte-

lét mint egy végtelen erejű motort beállította a katolikus élet centrumába.

Még 3—4 évtizeddel ezelőtt erősen uralkodik a janzeni és jozefinisztikus felfogás, amely rosszul értelmezett tiszteletből távoltartotta a híveket az értük epedő szentségi Jézustól — és jó X. Pius és egy-csapásra megváltoztatja a helyzetet.

És tudnod kell, ettől kezdve fellendül a hitélet, megtelnek az áldoztatórácsok térdeplő emberekkel, új, friss, eleven kegyelmi élet vérkeringése indul az egyháztest tagjaiba...

X. Pius pápa korszakalkotó rendelkezése óta mehetsz te is vasárnapról-vasárnapra, akár napról-napra is az Eucharisziához...

A rómaiak a penateseknek apró, rendesen bronzból készült szobrait, tudod, az átriumban tartották, a tűzhely szomszédságában, a lar szobrával együtt. Előkelő házakban a lar és penatesek számára külön oltárokat állítottak, nem ritkán igen értékes márványból.

Fiam!

A te diákéletedben is megvannak ugye a lar és penatesek?

Diákszobád őrizze őket.

Tudod, mik ezek?

A kereszt a te „Larod”. Ágyad fölött ott függjön megváltásunk szent jele. Fénnyel ragyogja be diákszobádat. Látja küzdelmeidet, megáld. És legyenek ott „penateseid” is. Tudod, mik azok? Elsősorban: Édesanyád arcképe. Kinek Isten után a legtöbbet: életedet, mindent köszönhetsz. És legyen ott égi Anyád arcképe. A földi és mennyei őrangyalod vigyázzanak rád. Nem baj, ha nem értékes márványból készül, fő, hogy emlékeztessen arra, akiről még sohasem lehetett hallani, hogy valakit meghallgatatlannul elbocsátott volna.

A Parcák: Klotho, Lachesis és Atropos, az em-

beri sors intézői, akik már születéskor kimérik mindenkinek a végzettől számára rendelt életsorsot. A régi görögök és rómaiak *Klothót* úgy ábrázolják, amint az emberi sors fonalát fonja, *Lachesist*, amint sorsot húz vagy az egyes emberek sorsát az éggömb csillagzatainak állásáról leolvassa, *Atropost* pedig, amint a sors változhatatlan végzését egy íróvesszővel a táblára írja vagy amint azt egy félig nyitott irattekercsből hirdeti...

Isten kegyelme,
becsületes munkád,
életkörülményeid — diákéleted Parcai. E három a te katolikus életed sorsának intézője. Ne higgy a fátum-ban. Nincs vak fátum!

a) Isten kegyelme.

Szeret Téged az Isten. Őszintén akarja javadat, előmeneteledet és példás magaviseletedet. Ad mindenkinek elegendő kegyelmet. Végtelenül jó és abszolút igazságos. Megteremthetett Tégedet, noha ő isteni előrelátással tudja, hogy saját hibáiból el fogsz kárhozni. Vigyázz! Ez a kérdés, amin oly sok ember elcsúszik... Nézd! Negyven diák ül ott az osztályteremben. A tanár úr feladja a Vergiliusz-öveget. Egyformán segít mindegyiteknek, figyelmezteti a jeles tanulót éppúgy, mint az elégtelen osztályzatút. Emberi számítással tudja, hogy egykettő, esetleg több is elhibázza majd. Mondd, ez a tanár úr szeret Téged? Nemde jó és igazságos?

Vigyázz, fiam! Nem az Isten van teérted, hanem Te vagy Őerte. Ő az abszolút feltétlenül úr, te pedig pici szolga. Ne keverd össze a fogalmakat és majd nem zavar meg a predestináció „sötét” tana.

b) Becsületes munkád.

Felelősséggel tartozol jövődnek, hazádnak. Ne álmodozzál, ne fantáziálj, hanem dolgozzál. Amihez hozzányúlhatsz egész kézzel, ne nyúljal félkézzel. Becsületes munkád lássék meg latin, német szótáradon, annak külső alakján, házi és iskolai dolgozatod kiállításán; ahogyan az algebra feladatot kidol-

gozod, benne legyen egész egyéniséged. Becsület a fő és nem a profi, nem a konjunktúra, nem a szerencse! Inkább legyen négyes a latin dolgozatod, mint lelopd a társadét. A becsület egyenes úton jár, még ha ezért „ráfizet” is. És inkább becsületes munkádról akarom sorsodat leolvasni, mint az éggömb csillagzatainak állásáról! Ne a Lachesis-ben bízál, hanem becsületes munkádban!

c) Életkörülményeid.

Vannak adottságok, amelyeken nem tudsz változtatni. Az a jórendű talán megtesz mindent, a lehető legnagyobb teljesítményt végzi és nem képes más eredményt feltüntetni. Talán sokkal jobb előmenetelt mutatna az az elégséges rendű diák, ha volna barátságos otthona, nyugodt élete, ha nem ülne nyakán az atra cura, az életküzdelem. Talán nem buktál volna meg földrajzból, ha otthon nem volna állandó csata a papa meg a mama között. Fiam, ezek életkörülmények. Úgy kell vened őket, ahogyan vannak. De életkörülményeid egymagukban nem alkalmasak, hogy determinálják diákéletedet. Fő az Isten kegyelme, mely ingyen rendelkezésedre áll, azután a becsületes munkateljesítményed, mely egyedül tőled függ.

Amikor Rómát a gallok megszállták, az Olympus lakói tanácskozni kezdtek. Mars keserűen panaszkodott, hogy a római nép, mely kétségkívül világuralomra hivatott: kegyetlenül gyötrődik. Erre az égi lakók nagyszerű tervet eszeltek ki: A rómaiaknak megparancsolták, hogy utolsó készletükből süssenek kenyeret és ezt dobják a gallok közé.

Megtörtént.

A gallok kiéhezettő reménye szétfoszlott és elvonultak...

Fiúk! Ilyen „nagyszerű” tervet soha ne eszeljétek ki. Tudjátok mi ez? Csalás, célravezető, eredményes és gyümölcsöző, de csalás. A cél nemes, de az eszköz nemtelen, a cél pedig soha nem szentesítheti

az eszközt. Nemcsak a nagyok világában érvényes ez a szabály, de a ti diákéletekben is.

Dolgoztatás van... Kétismeretlenű egyenlet-rendszer van. Rendezted az egyenleteket. Meg tudod oldani angol módszerrel, de az egyenlő együtthatók módszerével kellene... Nem megy. Öt perc van. Az előtted ülő kész. Csak egy pillanat és a tiéd is... Vigyázz: csalás! Feleltek algebra órán... a tanár úrnak kívánsága: ki kell vinnetek a füzetet. Ebben van a házfeladat kidolgozása. „Nagyszerű” tervet eszeltek ki — ketten. Kettőtöknek lesz egy füzet, de név ne legyen rajta. Bármelyitek megy ki felelni, szabadon viheti a füzetet... Célravezető, de csalás útján.

Kétségkívül nagy feladatra vagy hivatva, nagyszerű cél áll előtted, de nem mindegy, hogy milyen eszközzel törekszel elérni...

A római régiségtanban tanultál a dies parentales-ről. Ovidius ismerteti részletesen a Fasti-ban.

A római családok elhunyt hozzátartozóinak emlékeztére voltak szentelve e napok, melyeket követett a Feralia, engesztelő ajándékok felajánlásának napja.

Egy cseréplapon virágot, a termés zsendéit, egy marék sót és borban áztatott kenyeret vittek e napokon a sírokra és elmondották a megszabott és előírt könyörgéseket.

Fiúk! Gondoltok-e az intézet hősi halottainak emlékére? Nem elég márványtáblára vésni neveiket, diszlelni tiszteletükre, szavalni és énekelni, csak lelkesedni és buzdulni. Ha csak ez a kegyeletes tiszteletünk irántuk, a régi pogány rómaiak megszégyenítenek bennünket.

Egy évben egyszer üljetek Feraliát, a testvériség, az Alma Mater közössége jegyében.

S mit áldozál? Mi legyen az ajándékod? Fiam! Ne cseréplapon virágot, a termés zsendéit, ne sót és borban áztatott kenyeret vigy az Élet és Halál Ura

elé, hanem imádságos, tiszta diákszívedet — és az Eucharisziát.

Lykurgos spártai neveléséről bizonyára hallottál, olvastál és tanultál is.

Fő volt a test edzése, nevelése.

A gyermeknevelést az állam legnagyobb és legszentebb feladatának tekintette. Csak hétéves korukig hagyták a szülői házban a gyermeket. Utána átvette az államhatalom. Közösén játszottak, együtt tanultak, együtt étkeztek tizenhét éves korig, mert eddig tartott, szerintük a gyermekkor.

Olvasni, írni csak épp a szükség kedvéért tanultak, fő volt: engedelmeskedni, minden fáradságot és nélkülözést túrni és a harcban győzni. Lykurgosnak ezzel a testneveléssel célja volt, hogy az ifjak boldog egyszerűségben éljenek és ha kell, hazájukat bátran megvédjék.

Fiúk! Az Egyháznak is megvan a maga célja a testneveléssel. Ne tévesszen meg, Lykurgos Krisztus előtt élt 800 évvel. De már a rejtett cél itt is az volt: a test engedelmes szolgája legyen a léleknek. Erre pedig csakis edzett, fegyelmezett és egészséges test képes.

Mennyivel inkább így van: Krisztus után. Az Egyház nem úgy kezel titeket, mintha tiszta szellem; merő lélek volnátok. Számol a testtel, mely igen sokszor, az Udvözítő szavai szerint: gyenge, tehetetlen, erőtlén.

A tested nem rossz. Önmagában nem bűnös, nem elvetendő valami. De ne is gondold, hogy hibátlanul remek. A testeddel örökölted az áteredő bűn káros következményeit (tompultság, rosszra való hajlam, szenvedés és a halál). Tested sok bűn okozója is. (Mi más a bőjt, mint tested sanyargatása, hogy a lélek minél jobban uralomra jusson...

De szent is a test. Ezt Lykurgos nem tudta. Lykurgos ugyanis elment a Delphi-i jóshoz, hogy megtudja, meddig élnek törvényei? De előbb, mielőtt

elment, megeskette polgártársait, hogy parancsait őrizték, míg vissza nem jő. Hogy törvényei örökké éljenek, Lykurgos nem tért többé vissza soha Spártába, hogy fel ne kelljen oldoznia az embereket az eskü alól. Életének az étel és ital önkéntes megvonásával véget vetett és óhaja szerint testét elégették és hamvait a tengerbe szórták.

Az Egyház megszenteli testedet, még haló porában is. Hisz életedben hányszor megkent szent olajjal (keresztség, bérálás, utolsó kenet), életedben hányszor vetted az Eucharisziát, mely záloga a boldog feltámadásnak is. Tested: halálra, pusztulásra és megsemmisülésre szánt porhüvely, de foglalatja a halhatatlan léleknek.

Mikor Caesar Pompeius ellen indult, katonái mindenükből kifogyva fűvön tengették magukat. Véletlenül Pompeiusnak is szeme elé került Caesar inséget szenvedő katonáinak fűkenyere, mire borzongva jegyezte meg: „Vadállatokkal kell harcolnom” és bölcs számítással gondoskodott Pompeius arról, hogy ilyen fűkenyér ne kerülhessen katonái kezébe, félvén, hogy az ellenség csodálatos kitartásának láttára övéinek bátorsága könnyen össze-roppan...

Fiúk, nektek nem vadállatokkal kell harcolnotok. Csak a testtel, az ördöggel és a villággal.

Az ördögnek és minden csábításának már a szent keresztségben ellentmondotok. Vegyétek komolyan ígéreteteket.

A testet legyőzhetitek szakadatlan önmegettagdással. Fékezd a szemedet, nyelvedet, uralkodjál kíváncsiságodon, győzd le lusta tunyaságodat.

A világ dolgaiba ne keveredjél. Csak váróteremnek nézd az egészet. Csak annyira tapadj hozzá, amennyi elengedhetetlenül szükséges. Jövevénynek, átmeneti zarándoknak tekintsd magadat.

Kitartásod láttára ellenséged bátorsága egészen biztosan összeroppan . . .

A strassburgi toronyóra . . . Bizonyára fordítottatok német órán. Csodálatos alkotás volt! A kis harangok megszólaltak, az apostolok elvonultak és Jézus előtt meghajoltak, a város címerét tartó két oroszlán elkezdett bőgni és a kakas kukorékkolt, mint az evangéliumi kakas, Péter árulására emlékeztetően.

A városi tanács a gögtől elvakíttatva a híres mester szemét kiszúratta, hogy hasonló órát ne tudjon másutt készíteni.

Tudod, hogy a mester utolsó kívánsága volt: mégegyszer vezessék az órához. Kérését teljesítették. Szakavatott kézzel az órához nyúlt és az óra megállt. Ma is mozdulatlan.

Fiúk!

Testetek a legnagyobb Mester legremekebb alkotása. Csodás építmény.

A szív . . . A motor. Az életadó vért hajtja, szivattyúzza. Akkora, mint az öklöd ez a csodamotor. Léted első pillanatától dolgozik és halálodkor áll meg. Az Isten keze állítja meg.

A máj . . . Egyensúlyban tartja a vörösvérsejtek számát. A vérszegénységtől védi a szervezetet. Raktárhelyiség.

A vese . . . Szüntelen tisztítja a vért. Állandóan dolgozik . . .

A tüdő . . . egy perc kihagyása nélkül teljesíti feladatát, amit a Mester tűzött eléje. Így a szem, a gége, az orr . . .

Ha rádöbbenél, hogy milyen csodálatos alkotása vagy te a jó Istennek! Akkor nem vakíttatnál el a gögtől, hanem mérhetetlenül alázatos lennél. Akkor nem nyúlnál szakavatatlan kézzel ehhez a gyönyörű alkotáshoz. Akkor nagyon, de nagyon hálás lennél.

Ne feledd, az Istent nem lehet megvakítani! . . .

Egyszer számonkéri minden erőszakos beavatkozásodat ebbe a csodaszerkezetbe. Hányszor ker-

getted az óra kerekeit bűnös kézzel? Hányszor hajtottad rúgóit gonosz szándékkal előre és hátra? Hányszor kontárkodtál a hajszálrúgóknál bűnös machinációval?

A Mester kényes a munkájára.

Visszakéri egykor. Hogyan számolsz el?

LEGIGAZIBB MŰVÉSZET: A LÉLEKMENTÉS

Talán valóságban is, de képen bizonyára láttad, sőt tankönyvedben is láthattad a Magyar Tudományos Akadémia épületét.

Odaállsz az épülettömb elé Te és egy egyszerű ember.

Az egyszerű, tanulatlan ember azt mondja: nagy ház, sok ablakkal.

Te, aki már a magyar művészet alkotásai közt hallottad az Akadémia hírét, azt mondod: Ez az épület szimboluma a legmagasabb magyar szellemi életnek.

Mi az első, ami erősen szembetűnik rajta? Mi a legjellemzőbb tulajdonsága?

Tanulmányaid során megfelelsz: legjellemzőbb vonása a komoly, nagyvonalú homlokzat. Eklektikus építészeti terméke.

Beljebb menve: földszintjének díszes oszlopcsarnoka páratlanul gazdag térhatású.

Feljebb: emeleti dísztermének falait Lotz Károly al-secco tempera képei díszítik.

Az egyszerű ember azt mondja: Sok embert lehet látni ott a képeken.

Te azt mondod: arcképcsarnok, mely nemzetünk szellemi életének kiválóságait örökíti meg.

Az egyszerű ember nem is törődik vele, ki építette, ki tervezte?

Te tudod, hogy Friedrich August Stüler berlini építész tervezte és Ybl Miklós és Szkalnitzky Antal építette. A külső falán látható Széchenyi emléktáblát Holló Barnabás tervezte...

Nézd, mindezt a műveltség, a tudás, az intelligencia adja számodra.

Kultúrlény vagy!

Kiművelt agyvelő!

S mily szájalmas, ha a hitben, a hit s szent válásunk nagy kérdéseiben megszegyenítő tudatlanságot árulsz el. Igen sok iskolázott ember hite szenvedett már hajótörést azért, mert nem haladt, nem művelődött tovább.

Ne csak az Akadémiát tudd úgy taglalni, méltatni, értékelni, de minden akadémiánál gyönyörűbb, fenségesebb alkotást: szent vallásunk remek épületömbjét.

Tervezője: az Isten...

Építője: Jézus Krisztus...

Oszlopcsarnoka: a világtörténelem. Legnagyobb hősei: a szentek.

Levegője: az életszentség...

A magyar művészet alkotásai c. tankönyvedben tanulhattál arról, hogy Mátyás korában olasz mesterek dolgoztak a budai műhelyekben. Később a magyar miniatorok is jelentős alkotásokat hoztak létre.

Tanulhattad, hogy ezeknek a magyar miniatoroknak stílusát bizonyos *eklektikus* jelleg jellemzi. Mi ez? Nem követik teljesen a kor nagy miniatúra iskoláinak egyikét sem, hanem hajlamaik szerint vették át mindegyikből az egyéniségüknek megfelelő elemeket, létrehozva így egy gazdag, színes tetszetős stílust a magyar művészet történetében.

Fiam! Vallási életedben nem járhatod ezeknek a miniatoroknak útját. Bármennyire megnyerő is az! Bármennyire jelentős alkotásokkal lepnéd is meg a világot!

Nem lehetsz eklektikus!

Még az intézet fegyelmi szabályai követésében sem, mennyire nem lehetsz hát az Isten parancsainak teljesítésében!

Intézeted fegyelmi szabályai előírják, hogy iskolád bútorait rongálni nem szabad. Jó, ezt elfogadom, követem. Ugyanazok a szabályok előírják, hogy este 8 óra után nem tartózkodhatsz az utcán. Ezt nem fogadom el...

Nem lehetsz válogatós, eklektikus. A tízparancs előírja, hogy ne káromkodj. Jó, ezt elfogadom, helyes. Ugyanaz a kőtábla előírja, hogy ne paráználkodjál. Ezt nem fogadom el...

Nem járhatsz el egyéni hajlamaid, kedvteléseid, gusztusod szerint. Még akkor sem, ha úgy véled, hogy csak így tudnál létrehozni egy gazdag, színes, tetszetős diákéletet...

Ismered azt a művészeti ágat, amely a kézművesiparból és a helyi talajból nőtt ki a 15. és 16. században? Ez a szárnyasoltár-művészet.

Egyik-másik székesegyházban ötvennél is több szárnyasoltár áll.

Építészet, szobrászat és festészet egyesül ezeken a nagyszabású alkotásokon, melyek legtovább megőrzik a gotika formanyelvét. Érdekes, hogy Németországban, Lengyelországban és nálunk kinyitható szárnyasoltárokat készítenek. A szárnyak hétköznapi csukott állapotban vannak, egyszerűbb hatásúak, ellenben ünnepnapokon kinyitják őket, ilyenkor szabadon érvényesül a belső kiképzés aranycsillogású pompája.

Minden ünnepi alkalommal, mikor elétek állok mint ifjúsági exhortátor, úgy képzelem, hogy leletek egy ilyen kinyitható, sőt kinyitott szárnyasoltár.

Hétköznapi, amikor lefoglal benneteket a tanulás gondja, az iskolán kívüli elfoglaltság sok akadálya és nem ritkán rabja lesz a földnek, a világnak és a mának, lélekszárnnyaid csukott állapotban vannak.

De ilyenkor, vasárnapon, itt a templomban ki-

nyitod őket, hadd járja át a kegyelem levegője, az Élet napsugara.

De szép ez a nem ötven, de kétszázötven kinyitott szárnyasoltár egy-egy ünnepi diákmisén.

Fiaim! Rajtatok áll, hogy szabadon érvényesüljön lelketek szárnyasoltárának belső kiképzése, aranycsillogása, pompája...

Ott a gyóntatószék... Ott fényesítik ezeket a szárnyasoltárokat. Éljetek az alkalommal.

A magyar művészeti alkotások ismertetésének a szemléltetés az alapja. Ezért van, hogy az ilyen természetű iskolakönyvek képanyaga rendkívül gazdag. És a képhez kevés szöveg is csatlakozik. Vezet, irányít, láttat.

Például Izsó *Búsuló juhász*-t úgy kell nézned, mint merész újítást a klasszicizmus hősei után...

Fadrusz *Mátyás* szobrában érezd meg a dús részletformák mellett is a nyugodt és méltóságos egységet...

Szinnyei Merse Pál *Majális* c. képén vedd észre a magyar táj esztétikai egyéniségének felfedezőjét...

Fiúk!

Az exhortációban a krisztusi elvek ismertetésének szemléltetés az alapja. Az evangélium képanyaga rendkívül gazdag.

Minden vasárnap a képhez kevés szöveg is csatlakozik.

Például Jézus a pusztában kielégíti az éhes tömeget... Ezt az evangéliumi képet úgy kell nézned, mint a szociális kérdések egyetlen megoldási módját. Jézus és nyomában az igaz kereszténység nem adagol. Nem dekáz. Esznek és jóllaknak.

Jézus lecsendesíti a háborgó tengert... Érezd meg, hogy csak Jézus szava és áldó keze tud rendet parancsolni háborgó vérednek, rendetlen indulataidnak, az aljas ösztönök feltörő vágyainak...

Minden vasárnap az exhortáció ilyen szemnyito-

gatás: lássál! Okosan, hozzáértően nyúlj a dolgokhoz.

Ne mondd, nem kell nekem az, nem szorúlok rá. Vajjon ha egy Lotz-kép elé ültetnek, például Ménes a viharban, nem kell-e hálásnak lenned, hogy iskolakönyved rámutat arra, hogy nézd: a félelmesen gomolygó felhők villamos feszültséggel töltik meg a pusztá álmosan fülledt levegőjét. Látod, hogy a képábrázolásban a föld szintje összefolyik a haragos éggel? A csikós mint kanyarítja magára a subáját és miként bújnak össze a pusztá lovai? ...

Nézd a mai vasárnap evangéliumi képéhez adott szövegben észre kell venned ... (ezt, azt ...).

Úgy tanultátok az iskola felsőbb osztályaiban, hogy műízlésünk legjobb iskolája a művészeti alkotások elfogulatlan szemlélése.

Igyekezzünk egy-egy talán első pillanatra érthetetlennek látszó ú. n. *modern kép* előtt is kiolvasni belőle a művész célját, törekvéseit. Éljük bele magunkat, mondja a műélvezés művészete, az alkotó művész lelkébe s akkor hirtelen értelmetlennek látszó színek és formák beszédesekké válnak és megnyílnak előttük eddig nem látott és nem értett szépségeik.

Nem gondoljátok, hogy így vagyunk igen sokszor szent vallásunk szépséges rendszereivel is?

Itt is első követelmény az elfogulatlan szemlélet.

Ne higgy az össze-vissza fecsegő embereknek, légy óvatos az írásokkal szemben.

Porbasujtott ember keserűen kifakad, szitkot szór és öklöt ráz az ég felé, Istent zsarnoknak tartja. Te ugye meggyőződted róla, hogy jóságos Atya ...

Hallod szidni a papokat, minden rosszért őket okolni, csúfolni, vad rágalmakat szórni rájuk.

Elfogulatlanul győződjél meg, hogy mégis ők Isten legnagyobb ajándékai a szerencsétlen emberiég számára ...

Szapulják az Egyházat, átkos intézménynek

ítélik és kiirtani kell a föld színéről ezt a nemzetközi fekete veszedelmet...

Légy elfogulatlan és győződjél meg, hogy a legáldásosabb intézmény a földkerekségen és Szent Páltól tudnod kell, hogy Krisztus szeplőtelen jegyese.

Érthetetlen sokszor a szent szertartások misztikuma, a latin nyelv titokzatossága, a liturgia külsőséges pompája.

Éld bele magadat, olvasd ki belőlük szent hitünk gyönyörű tartalmát, az Egyház célját és törekvéseit.

Hittan órákon, lelki könyvek olvasásakor, a szentségek vételekor éld bele magadat az Egyház lelkébe s hidd el, hogy soha nem látott és nem értett szépségek tárulnak fel előtted és válnak könnyen érthetővé. Csak ne legyetek elfogultak!

Tudod, hogy Bécsből indult ki az ú. n. szecessziós stílus.

Elveti a régi történelmi formákat és a célszerűség elve alapján új, korszerű stílust teremt építészetben úgy, mint szobrászatban.

Hajlékony, lendületes forma, újszerű ornamentika, merész színösszetételek jellemzői e forradalmi újításnak.

De nem tud továbbfejlődni, külsőségekben éli ki magát s pár évtizednyi élet után megszűnik...

Ne légy a lelki élet szecesszionistája.

Ne vedd el a jól kipróbált történelmi formákat. Évszázadokig jók voltak. Nem minden rossz, ami régi, és nem minden jó, ami új. A lelki életben nem lehet mindenáron korszerű stílust teremteni. Ne akarj másnak látszani, mint aki vagy: öntudatos katolikus magyar diák. Katolikus Egyházunk és magyar hazánk jövője, egy darabjának büszke hordozója.

A forradalmakkal nekünk nemigen volt szerencsénk. A forradalmi újítások pedig legtöbbször a hétprobás mult fitymálói.

A szecessziós diák nem tud továbbfejlődni.

Örökösen fennakad a kicsiségeken és belefullad a felszínbe.

Csoda, hogy terméketlen élet után nyomtalanul megszűnik?

Ki sajnálja? ...

A modern építészet alkotásai szokatlanok. Miért?

A vasbeton pillérek feleslegessé teszik a falat. Nem kell oszlop, párkány, gyámkő, helyettük az erők feszülésének egyensúlya, a nehézkedés legyőzésének diadalérzete s az erők merész játékának biztonsága adja az épületek újszerű szépségét. A mai építészet újszerű, nyelvében a mai kor lelke szólal meg. S ezt a lelket a művész adja!

Fiúk!

Sokszor hangoztatják, hogy modern kor modern gyermekei vagytok. Csak vigyázzatok, ez a modern kor nem fogja feleslegessé tenni az evangéliumot, mint a vasbeton pillérek teszik a falal.

A rácsozott mennyezetű bazilikában vagy a földbevájt katakombákban éppúgy mutatták be a szentmiseáldozatot, mint az Árkay Aladár és Bertalantól tervezett városmajori templomban — ma. Bár, úgy kellett tanulnod, hogy ennek a templomnak sem anyaga, sem formája nem emlékeztet a multa, de a templom lelke, a cselekmény, ami ott végbemegy, a jelené, jövőé és múlté egyaránt.

A katakombában, a Bazilikában, a városmajori vagy a balatonboglári modern templomban a mindenkori kor lelke szólal meg.

S ezt a lelket az Egyház adja!

Strobl Alajos remek alkotása: Anyánk ...

A mester meleg szíve és gyengédsége az öregasszony egyszerű alakját költői varázssal árasztja el.

Az alkotás a mester mellett tanúskodik ...

Mányoki Ádám kitűnő képe: II. Rákóczi Ferenc. Igazi jellemportré. Úgy tanultátok, hogy a festő

minden esetlegességet elhagyott és csak a lényegét ragadta meg a fejedelem távolbanéző, nemes arcán...

A kép tanúskodik az alkotó mellett...

Fiúk, nektek tanúskodnotok kell Krisztus és Egyháza mellett! Maga az Udvozító mondta: tanúim lesztek. Az emberek félnek a tanúzástól. Inkább elfutnak, bedugják fülüket, becsuknak ajtót, ablakot, csakhogy tanúzni ne kelljen nekik. Soha ne féljete a tanúságtételtől.

Kalapot emelsz a templom előtt...

Tanúságtétel Krisztus mellett, jobban, mint az Anyánk-szobor Strobl mellett!

Térdet hajtasz az örökmécses oltár előtt... Tanúságtétel Krisztus mellett, jobban, mint a II. Rákóczi Ferenc-kép Mányoki Ádám mellett!

MINDEN FÖLDEK ISTENT DICSÉRJÉTEK...

Ismered a virágtalan növényeket. Erdőn, mezőn élnek, virágokat és magvakat soha nem hoznak. Ilyenek a harasztok, a mohok és a telepesek. A harasztok testén van igazi gyökér, szár és levél. A mohokon is van gyökér és levél, de ezek nem igazi gyökerek és levelek. A telepeseken pedig sem gyökér, sem levelet nem találunk...

A diákok között is vannak ilyen virágtalan diákok. Nem szeretem a virágtalan növényeket, de a virágtalan diákokat sem.

Kik ezek?

A tucatdiákok, dilettánsok, a sablonosak. Ezeknek elvük: egy lépést sem tovább, mint amennyi elő van írva. Sőt: strébernek nevezik azt, aki szorgalmából önként többre törekszik, mint a szorosan előírt anyag. Számtalan példa van feladva... A legkisebb közös többszöröst kell keresni. Kész a példa. Időd is van. Még egyet! Nem! Magyar nyelvtanból készülsz a következő órára. A mellérendelt mondatokról tanulsz. A tanár úr azt mondta, egyet-kettőt írtatok a házfüzetbe, magatoktól. Irsz: kettőt. Hármat: nem. Azt nem mondták, csak egyet-kettőt!... Perikles koráról tanultok. Ezzel kapcsolatban előkerülnek az oszlopfők: a dór, korinthusi és ion oszlopfők. A tanár úr mondja, aki látni akarja ezeket szép nagy képekben, óra végén maradjon ott kissé. Nem maradsz! Megvan a könyvben is. Majd megnézem: ki marad ott, ki nyal ezzel?...

Virágtalan diákok!

A molyok...

Az almamoly hernyója az alma és a körte

férgesedését okozza. A gabonamoly a nedves helyen tartott gabonaszemeket pusztítja. A kukoricamoly a zseme kukoricaszár helsejét rágja ki. A szőlőmoly a szőlőben tesz nagy kárt. A ruhamoly a gyapjúruhák szőrét eszi, a szövetet kirágja és ott be is bábozódik.

Fiam! A diákéletedben is megvannak a molyok. Tudod, mik ezek? A bűnök... Mindegyik árt. Egyik így, a másik úgy, egyik itt, a másik ott.

A hazugság bűne becsületedet és jóhíreidet teszi tönkre. A káromkodás lealjasít és eldurvít. A lustaság tönkreteszi jövődet. A lopás bűnével kárt teszel felebarátod magántulajdonában.

Ami a molyok világában a ruhamoly, az körülbelül a bűnök sorozatában a paráznság bűne. A lelkeidet eszi és kirágja a testedet. Az Apostol szerint a többi bűn extra corpus, ez intra corpus. És falánk, mohó, kielégíthetetlen. Valósággal bebábozódik testedben. Irtózatosat tud rombolni. Egyik bűnt a másik után követed el, magad sem tudod már miért, csak valami hajt, kerget. A moly beette magát testedbe, mely pedig a Szentlélek temploma. A bűnmoly óvszere: az Eucharisztia!...

A növénytanban hallhattál az ú. n. szimbiózisról. Nem más ez, mint gombáknak és moszatoknak társulása, amelyből mind az egyikre, mind a másikra csak haszon áramlik. Együttélés...

Merész hasonlattal azt mondanám, fiúk, a tisztaság és az egészség ilyen csodálatos szimbiózisban, együttélésben van egymással a te fiatal életedben. A parázna élet súlyosan rontja egészségedet, mert megzavarja a szervezet nagy élettani munkáját. Csak figyelj meg, a magános bűn elkövetése után figyelmed romlik, emlékezőtehetséged gyöngül. Általános kedvetlenség lép fel nálad, izgatott türelmetlenség, az életnedvet szállító csatornák kimerülnek és beáll a nemi ideggyengeség.

A tisztaság, a tisztán tartott élet: nemzeti érték.

A katolikus magyar diák egészsége boldog jövőt hordozó pillér.

A tiszta diákok: frissek, erősek, mindent vállalók. Hitért, nemzetért, Egyházért és hazáért. Rendben vannak az idegek, az izmok, működik a szervezet ereje, az akarat ereje, mondjuk: a lélek törhetetlen ereje.

Egészségesek, mert tiszták!

Tiszták, tehát egészségesek!

A gombákról azt tanultad, hogy nem igaz az, hogy csak az árnyas erdei gombák mérgesek, a nap-sütésen nőttek pedig ehetőek, mert mindkét helyen nőnek ehetőek és nőnek mérgesek.

Nem igaz, hogy az ehető gomba a feltöréskor a színét nem változtatja meg, a mérges pedig igen. Nem igaz az sem, hogy a mérges gomba főzete az ezüstkanalat megfeketíti vagy a tejet megalvasztja. Semmiféle illatban, szagban megbízni nem lehet. Az ehető és mérges gombákon általános és megbízható jel nincs. A mérges és nem mérges gombát csak az tudja megkülönböztetni, aki a gombát biztosan ismeri...

Ki az, aki biztosan meg tudná itt mondani rólatok: ez jó diák, ez rossz diák...

Nem igaz az, hogy a jó diákok jeles tanulók, a rosszak pedig elbuknak. Láttam jeles tanulót és gazember volt, amint láttam és ismertem bukott diákot, és hűséges, megbízható, becsületes és ragaszkodó volt...

Nem igaz az, hogy a jó diákok kongregációban vannak, a rosszak pedig nem. Láttam diákot, akit ki kellett csapni a kongregációból, mert csak árulója volt az eszmének, és ismertem diákot, aki a kongregáción kívül is istenfélő, Mária-tisztelő, buzgó diák volt...

Semmiféle intézményben vagy bizonyítványban

megbízni nem lehet. A jó diákot és rossz diákot csak az tudja megkülönböztetni, aki biztosan ismer benneketek és ez nem a tanárod, hitoktatód, nem, hanem: az Isten . . .

Tanultál olyan növényekről, amelyek táplálékukat nem maguk készítik, hanem másról lopják. Ezeket élősködő növényeknek nevezi tankönyved. Azt a növényt pedig, amelyre az élősködő rátelepszik, gazdanövénynek is mondják. Hallottál az élősködő fagyöngyről, mely a cser, az almafa, nyárfa, fűzfa, hársfa és juharfa ágáiból szívja táplálékát . . .

Vannak élősködő diákok is . . .

Térkép vázlat van feladva földrajzból. Nyugat-Európát kell megrajzolni. Határait, felszínét, hegyrendszerét, alföldjeit, folyóvizeit. Dehogyan strapálom vele magamat. Van nekem, aki ezt elkészíti. Kartelben vagyok vele. Mindjárt duplán készíti: egy az övé, egy az enyém. Így egyeztünk meg földrajz óra végén.

Ime az élősködő és a gazdadiák.

Stilisztikában a jelzőt és hasonlatot tanultatok mint a szép stílus eszközeit. A Toldi első énekét kell átnéznetek és kikeresni, kiírni a benne található összes jelzőt és hasonlatot. Dehogyan írom! Felesleges pazarlás, kár a gőzért. Megegyeztünk: a jelzőket én írom ki, a hasonlatokat ő. Munkafelosztás. Takarékos gazdálkodás. Nem! Élősködők vagytok. Egymás erőit, munkakedvét, becsületes szorgalmát pusztítjátok.

Magyarország virágzó szőlőtermelését egy párányi, szabadszemmel alig látható rovar tette tönkre. Ezt a rovarot tankönyved az állatország hét törzséből az ízeltlábúak törzsébe osztja. Ez a rovar a filoxera. Félfődeles szárnyú. A szőlő finom gyökereiből szívja el a táplálékot s ezért a szőlőtőke rövidesen elpusztul.

A diákvilágnak is megvannak a maga filoxerái.

Megkönyvékeznek bármi úton, de hozzádérköznek. Sokszor alig észrevehető módon, de ártanak...

a) Tanulsz diákszobádban. Lelkiismeretesen készülsz holnapra. Éppen tanulsz, hogy Svájc felépítése hármassal: 1. a Jura, 2. a Magasföld és 3. az Alpok.

Megjelenik a filoxera, „diákcimbora, a jópofa, a brüder, a kamerád”.

Ugyan mit tanulsz?... Csak nem akarsz jelest?... Abbahagyod... A filoxera jól végezte munkáját.

b) Vasárnap reggel van. Jó volna gyónni, áldozni, egy hét minden hibáját lemosni. Melletted terem a filoxera.

Ugyan, csak nem akarsz szent lenni?... Csak-ugyan! Igaza van. Nem mész el. A filoxera jól végezte munkáját.

c) Felhívás volt az osztályban: Ki akar kongreganista lenni? Jelentkezzék. Jó volna. Szép dolog. Édesanyám is örülne neki. Ott a filoxera: Ugyan, kinek akarsz ezzel tetszeni, kinek akarsz lieblingje lenni?... És nem jelentkezel.

Fiam!

A diák-filoxerák kitűnően dolgoznak. A lélek gyökerétől szívják el a táplálékot, ne csodálkozzál, ha egyszer csak elpusztulsz...

A természetrajzban tanulhattad, hogy az erdő az ember legjobb barátja. Az erdő javítja a levegőt s így az ember egészségét. A nagy csendben a madarak kellemes éneke, az erdő lakóinak bámulatos élete, a napsugár játéka, a lombzat változatos színpompája és az erdei virágok csodálatos szépsége még a legkeményebb szívű embert is megindítja.

Igy az erdő.

Minden erdőnél jobb és igazabb és hasonlíthatatlanul szentebb barátja a katolikus diáknak: az Egyház.

A liturgiának csodálatos színpompája, templomi éneke, szentségeinek eleven aktivitása, kegyelmi

gazdagsága körülvesz. Nem érzed, nem látod, hogy nem indít meg?...

Tanultad a csíráztatást és feltételeit a növénytanban... A csírázásnak megvannak a maga törvényei: elsősorban is kell jó mag. Ha az időjárás nem kedvező, a csírázás meg sem indul. Kell nap-sugár, jótékony eső, langyos szél. Kell alkalmas talaj, a talajban víz, széndioxid és ásványi só. Ha ezek valamelyike hiányzik — a csírázó növényke hamarosan elpusztul...

Az exhortátor az Isten ígését, a jó magot hirdeti. Fiúk, *a mag* mindig jó. Hogy bennetek, a lelkekben csírázzék, annak feltételei, törvényei vannak, majdnem egészen olyanok, mint aminőket növénytan órán hallottál.

Az Isten kegyelme a kedvező időjárás. Ez nap-sugár, jótékony eső és langyos szél egyben. E nélkül semmire sem megy sem az exhortátor, sem a diák.

Kell megfelelő talaj. Ez a te lelked. Amint a növénynek kell a víz, úgy kell a te lelkednek jó-akarát, amint kell a széndioxid, úgy kell neked készség, amint kellene az ásványi sók, azonképen kellene neked a különféle kedvező körülmények.

Hidd el, ha ezek valamelyike is hiányzik, a csírázó növényke, az Isten jó magva, hamarosan elpusztul...

A talaj észszerű megmunkálásánál tanultad, hogy mennyire fontos körülmény az, hogy a növényzet a vízkészletet minél gazdaságosabban kihasználja. A levelek vize állandóan párolog s az elveszett vízmennyiséget a gyökérzet pótolja utána. Ezért nyomul le a gyökérzet mindig a nedves réteig. Ha a növényzet a nedves réteget nem éri el, az elpárolgott víz helyébe újabbat felvenni nem tud, a növény ellankad, majd elpusztul...

Szomorú látvány: az ellankadt vagy egyenesen elpusztult diákok... Isten kertjének, a Teremtő észszerűen megmunkált szántóföldjének csúf növényei.

Fiam, én tudom, hogy te is állandóan „párolgysz”. Kegyetlen törvényszerűség, amely alól a katolikus diák sem kivétel.

A párolgást elősegítik a rossz társak, a vonzó rossz példa, az utca éppúgy, mint sokszor a szalon, a parkett úgy, mint az aszfalt.

De még szomorúbb az, ha a gyökérzet nem pótol. Ha nincs utánpótlás. Pedig a lelked éhes Istenre, lenyomul az istenes réteggig. Naturaliter Christiana.

Gondolod ugye, hol telítődsz meg újra? Hol van az utánpótlás? Honnét kapod az új, friss erőt?

A diákvasárnapok két szentségéből: a bűnbánatból és az Eucharishtiából. Míg ezekkel nem szakítasz, nem tud a gyökérzetig ártani a rossz példa, a cimbor, az utca.

Gyóntatószéket kereső és Eucharishtiát vevő katolikus diák nemcsak hogy nem pusztulhat el, de el sem lankadhat. A tengeri gyöngyragylónál azt tanultad, hogy leggyakrabban az Indiai-Óceánban található, ez az igazi hazája. Érdekes az, hogy köpönye gyöngyszemet izzad ki. A gyöngyszem úgy keletkezik, hogy a köpönyeg és a héj közé por vagy homokszem kerül. Ez aztán a köpönyeget izgatja, ingerli, s ennek eredménye a gyöngykiválasztás...

Fiam!

Sokszor vagy Te a tengeri gyöngyragylóhoz hasonló helyzetben. Amikor a kísértés ingerel, izgat, csábít. Ott motoszkál fantáziádban, csúnya emlékeket ébreszt, birizgálja idegrendszeredet. Vigyázz! Ez nem bűn! Nem magad rosszaságából kísértetsz meg.

A tiszták és erősek is ki vannak ennek téve.

A kísértés: érdemszerzés ideje. Mint megannyi gyöngyszem ragyog életedben a hőiesen megharcolt és legyőzött kísértés. Nincs legyőzhetetlen kísértés. Van erősebb és gyengébb.

Edzett akaraterővel és imádságos lélekkel le tudod győzni. Erődön felül nem ér a kísértés.

Érezted-e már annak páratlanul boldogító nyugalmat, amikor sikerült egy-egy támadó hullámot legyőznöd?

Utána élvezed a tiszták és erők nyugalmat...

Tanulod a növénytanban, mi is az a kökény. Igen közönséges erdei cserje. Levelei csak az elvirágzás után fejlődnek ki. Kékesszínű, gömbölyded, csonthéjas termése csak késő ősszel érik be. Ilyenkor kellemes savanyú ízű...

Milyen a som? ... Ez is lombosodás előtt virágzik. Levelei átellenesen állók, tojásdad alakúak. Érett termése élénkpiros színű. Nyersen is kitűnő csemege...

A galagonya, a sóska ... stb.

Szép, ha tudod, jó is, kell is, de ez csak elmélet. Menj ki a szabad természetbe, keress egy kökénybokrot. Izleld meg. Igaz-e, amit a könyved állít? Állj egy pirosszínű terméssel teli somcserje elé, kóstold meg. Igaz-e, hogy nyersen is kitűnő csemegének mondja a könyved és a tanár úr? ...

A tiszta életnek csodálatos előnyeit, gyönyörűséges gyümölcseit eleget emlitem előttetek. Szinte megszállottan hirdetem, hogy ha nem játszol az Isten nagy és teremő gondolatával, ha nem zavarod fel szentségtörő kézzel az élet tiszta vizeit: éled a tiszta nemzedékek dicsőséges életét, küzdelmeid szentek lesznek és önmegtagadásaid érdemszerzők. Szemed csillogó lesz, arcod mosolygó, kezed nyugodt, idegrendszered rendezett, szívverésed egyenletes, emlékezőtehetséged erős, értelmed tiszta, akaratod edzett, hited gyermekien egyszerű.

Igaz mindez? Vagy csak én hirdetem ezt kötelességszerűen nektek? Csak játszom a szavakkal talán?

Ne higgy a könyvnek, amit állít a kökényről, amit mond a somról. Azt mondtam, izleld meg, kóstold meg és ítéld.

Fiam! Ne higgy az én szavaimnak. Éld a tiszta

ifjak kegyelemteljes életét, a fertőzetlen diákéletet, és — ítélj. Igazam van-e? ...

A növénytan órán tanultál az eperfáról és a diófáról.

Az eperfa nem irigyli a diófát és viszont. Mindkettő teljesíti a Teremtőtől eléje tűzött célt. Az eperfának csoportos termése van, a diófának csonthéja. Az eperfa levele a selyemhernyó egyedüli tápláléka, a diófa leveléből tüdőbaj ellen értékes gyógyszert gyártanak. Az eperfa gyümölcse kellemes és édesízű, a diófa termése tápláló csemege. Az eperfa sárgásbarna, szívós fájából bútorokat és dísz tárgyakat készítenek, a diófa barnaszínű kemény fájából szép falemezeket.

Fiúk! Ne irigykedjetek egymásra.

Ha úgy érzed, hogy megtettél mindent, ami erőtől és tehetségedtől telik, nyugodt lehet lelkiismereted. Az Úr különböző célt tűzött az eperfa és a diófa elé. A fontos, hogy betöltse mindegyik hivatását. Van, aki mindent számontart és ítél.

Van köztetek, aki csak 60 centimétert tud ug-rani, mihelyt felemelik a pálcát, leveri. Miért irigyeld azt, aki 1.20-at igen símán átrepül? ...

Van, ki a nyelvek iránt érzéketlen. A legnagyobb erőfeszítésedbe kerül a szavak megjegyzése, a szórend átgondolása, a szerkezetek elkészítése. Miért irigyelje azt, akinek elsőrangú tehetsége van a nyelvek iránt? ... Ha lelkiismereted nem vádol, ne restelkedjél. Vagy ott a mennyiségtan. Hiába tudod jól a képletet, elsőrangúan elmondod Heron képletét, de mindjárt elhibázod, mihelyt be kell helyettesítened.

Elégséges rendű tanuló ne irigyelje a jeles előmenetelűt, ügyes a kevésbé ügyest. Tehetséges a gyengébb elméjűt. (Egymás terhét hordozzátok az Apostol szerint.) Amint az eperfa sem irigyli a diófát ...

Láttál már közelről egy sárga libapimpót ... Lát-

szólag semmi. Valójában csodálatos és bonyolult szerkezetű gépezet!

Miből áll? A gyökérből, a szárból, a levélből és a virágból. Ez biztosítja együttesen a libapimpó életét.

Középen kiemelkedik a termő, körülötte vannak a porzók. A porzó legfontosabb része a portok, ebben van a virágpor. A termő legfontosabb része a magház, ebben vannak a magrügyek. A virág többi része a csésze és párta...

Vagy milyen csodálatos a libapimpó megtermékenyítése!

Első a megporzás a rovarok, a szél vagy éppen a víz segítségével.

Ez még nem elég! Kell, hogy a bibére került virágpor szem a pollentömlő közvetítésével a magház belsejében lévő rügyekkel egyesüljön. Ezután lesz a magrügyből mag, mely már nem más, mint egy parányi, ici-pici tartóba összeszorított, fiatal kis libapimpó. Ez a fiatal és burokba zárt libapimpó a szél vagy a víz segítségével termőföldre jut. A burok védi a fagy, szárazság és hideg ellen. De ha jó a meleg, a levegő, a fény, a víz és a táplálék, akkor a kis libapimpó kicsírázik és szép sárga növény lesz.

Hallottál Diderot nevéről?

Annyit legalább tudsz róla, hogy ú. n. enciklopedista volt. Nos, ez a Diderot mondotta, hogy a hitetlenek megszegényítésére egyetlen libapimpó kis sárga virága elég, hogy elhallgattassuk őket...

Szent hitünk tanítása, hogy Isten a teremtet világból megismerhető...

Menj be egyszer a természetrajzi szertárba, keresseled egy kipreparált lepkét; lehet fecskafarkú, nap-pali pávaszem, gyűrűslepke vagy búcsújáró lepke, végy egy nagyítóüveget és idézd ott fel mindazt, amit a könyvedben tanultál az ízeltlábúak rendjébe tartozó eme rovarokról.

Elámulsz!

Nézzed a három főrészt: a fejet, a tort és a pot-

rohot. Széles szárnyait, a ház fedőcserepeihez hasonlóan, apró pikkelyek fedik. Ezek a pikkelyek apró erecskékre vannak erősítve, és voltaképpen csak finom por, ú. n. hímpor. Szeme összetett és ezzel, valamint bunkós végű csáppal veszi észre a virágokat. Csodálatos a szívó szájszerkezete! Ezzel szívja a virágból a nektárt. A torban lévő szívógyomor előtt és után egy-egy záró izomgyűrű van. Külön csoda: a nektártartó, a garattágító, a mézgyomor...

A francia André Charles hitetlen volt.

De később a vargabetűs út végén így kiáltott fel: Adjatok nekem egy lepkeszárnyat és én bebizonyítom nektek az Istent!

S ezt a kiáltást egész Franciaország meghallotta. S az egykor hitetlen, gúnyolódó, büszke francia végrendeletében meghagyta, hogy a koporsóban tűzzenek szíve fölé egy lepkét, mely őt Istenhez vezette...

A földrajzban úgy tanultad, hogy a talaj minősége kevésbé függ a közet milyenségétől, sokkal inkább a növénytakarótól és az ezt meghatározó éghajlattól. A sokféle éghajlati elem közül a hőmérséklet és a csapadék az, ami a talaj minőségére a legnagyobb befolyást gyakorolja.

Igy a földrajzban...

S a diáklelkek földrajzában?...

Itt is valahogyan úgy van, hogy a diáklelkek minősége kevésbé függ a hittanórától, sokkal inkább a kegyelemtől és a kegyelemmel megkent akarattól...

Hiába tanulod az ószövetséget, az újszövetségi történeteket, hiába a liturgiát vagy a morálist, ezektől maguktól jobba nem leszel. A tudás nem teszi jobba az embert, a diákot sem. Hallod vasárnapról-vasárnapra az exhortációt, benne az Isten ígését, belegyúrva azt, amit hittanórákon tanultál és hallottál. Ez nem lesz döntő a talaj minőségére, a közet milyenségére.

Mi a te lelked növénytakarója és éghajlata?

Az akarat és a kegyelem.

A kettőnek együtt kell haladnia, mint a latin órán a nyelvtannak és a fordításnak.

Egyesre felelhettél erkölcsstan órán a VI. parancsból, de ha adott esetben egy óvatlan pillanatban nem tudsz megállni és nem tudsz erős maradni, mit használ?

Hiába tekered a fejedet a kísértés perceiben, hiába harapdálod ajkadat, hiába változtatsz helyet, hiába igyekszel mással foglalkozni, ha nincs kegyelem, felesleges minden más próbálkozás!

De kegyelem van, mert Isten ad, bőségesen ad. De elvárja, hogy kérjed és vele együtt dolgozzál.

Nem várhatod joggal, mert Isten ingyen ajándéka, de Isten elvárhatja, hogy felhasználj lelked üdvére. A te lelkednek csak kétféle éghajlati eleme van: megszentelő és segítő kegyelem. Ez gyakorolja a te lelked milyenségére a legnagyobb befolyást.

Észak-Európáról azt tanultad, hogy termőtalaja kevés. Sok helyütt csupasz szikla van a felszínen. Az éghajlat sem kedvező. A természet igen mostohán ruházta fel. De a könyved azt is mondja, hogy a táj életében nemcsak a természet játszik szerepet, hanem az ember is. Az ügyes és dolgoz lakosság a barátságtalan, zord és igen silány területen is meg tud élni. Észak-Európa bizonyítja ezt legjobban! A kitartás, a szorgalom, a munkaszeretet lehetővé teszi még ezen zord területen is a tisztességes és becsületes megélhetést.

Fiúk, nem minden a tehetség. Istennek ez egy egészen ingyen ajándéka, amely néha káros is lehet.

Könnyen jut hozzá az ember. Nem tudja megbecsülni, máskor visszaél vele. De igenis fontos: a szorgalom. Pótolja a tehetség hiányait. Ez mindenkor rendelkezésedre áll, ha a Teremtő mostohán ruházott is fel tehetség dolgában. Előmeneteledben nem annyira, vagy legalább nem csak a tehetség játszik szerepet, hanem a szorgalom is. Amint Észak-Európa

bizonyítja az ember szerepét a táj életében, azonképpen a szorgalom szerepét bizonyítják az előmenetelben azok az egész délutánt végigtanuló, könyv mellett ülő szerény diákok, akik mégsem viszik többre elégséges előmenetelnél. De a kitartás, a munkaszeretet, szóval a szorgalom lehetővé teszi nekik a tisztességes előmenetelt, becsületes munkájuk eredményét. Nem jutnak hozzá semmihez: potyán.

LOMBIKOK ÉS TEKERCSEK VILÁGÁBAN

Tudod, mi az a vegyi vonzás, az ú. n. affinitás? Az egyesülésre való hajlandóság. Minden vegyi folyamatnak ez a hajtórúgója. Úgy tanultad, hogy az affinitás nagysága különböző. A fémek affinitása a nemfémek iránt általában nagy. A vas affinitása az oxigén iránt jóval nagyobb, mint a higanyé...

Fiam! Ha a vegytanban hallod és tanulsz az affinitás törvényét, jusson mindig eszedbe, hogy neked igen nagy affinitásod legyen az Egyház iránt.

Sajnos, sok katolikus diákban is különböző az affinitás nagysága.

Érdekeljen az Egyház sorsa, erőfeszítései, küzdelmei. Ne légy közömbös nagy célkitűzéseivel szemben (missziók), támogasd imáddal, anyagi áldozatoddal. Véd, ha csempül, ócsárolják társaid, ferde felfogású rokonaid, ismerőseid, akár szüleid is. Mindezzel csak affinitásodat mutatod. Az igazi katolikus diáknak ez a hajtórúgója.

A nemfémek közül a halogének tűnnek ki nagy affinitásukkal, továbbá az oxigén és a kén...

Imádkozzunk, hogy ez intézetnek katolikus diákjai az Anyaszentegyház iránt tűnjenek ki mindig nagy affinitásukkal...

Két egyenlő nagyságú üvegpalack közül az egyiket megtöltjük vízzel, a másikban meghagyjuk a levegőt. Mindkettőbe cseppentsünk egy csepp brómot. Az egyikben citromsárga oldat, a másikban barnásárga gáz keletkezik. Bármekkorák az üvegek, bizonyos idő elteltével azt látjuk, hogy a csöppnyi bróm egyenletesen oszlott el az üvegek tartalmában. Az anyagnak ilyen egyenletes szétszóródását diffú-

ziónak nevezzük. Így tanulták a felsősök a vegytanban...

A diákvilágban is van diffúzió. Az erénynek és a bűnnek is megvan a maga szétszóródása.

1. Iskolába jövet bemégysz egy-két percre templomba. Látják ezt társaid. Lesznek, akik utánoznak, követnek. Mi ez más, mint a jópéllda diffúziója...

2. Nagy rendetlenség van az órán. Mindenki igyekszik kihasználni a kellemes alkalmat. Te nyugodt, fegyelmezett maradsz. Osztálytársaid látják. Diffúzió...

3. Gúnynévvel illetik, ócsárolják és kritizálják a tanár urat tízpercben. Gyanúsítják, igazságtalan váddal illetik. Egy jó szót szólsz érdekében, ha ez sem tanácsos, legalább hallgatsz... Jópéldád terjed... diffúzió...

4. Este van. A fegyelmi szabályok előírják, hogy szállásodon kell lenned. Ugyan! Ne légy olyan betűragó, paragraf alak... Mindegy... Hazamész. Szabály, szabály... Ezt látják a „cimbórák, a jó pofák”, nevetnek. De magukban beismerik: rendes gyerek. Előbb-utóbb lesz egy-két követőd a jóság diffúziójának elve alapján.

5. Vasárnap reggel van... Elved: vasárnap ne lássa bűnömet! Korábban kelsz. Megkeresed a jó Isten kis barna őrházát, a gyóntatószéket. Utána az Úr asztalát... Látják ezt a társaid...

A csöppnyi bróm terjed... Diffuzionál.

A bűn, a rossz diffúziója:

1. Jó alkalom... Csak egy ceruzát ellopni, később pénzt, később amit tudsz, amit érsz...

2. Óra alatt kezded tilos helyen babrálni. Szomszédaid látják... Nem gondolod, hogy a bűn diffuzionál?

3. A múlt órán feleltél. Dicsekszel, ma nem felelek, nem is készültem... Lesznek, akik követnek és ráfizetnek, mert a bűn is szétszóródik, mint a citromsárga oldat vagy a barnássárga gáz.

4. Már egy hete nem imádkoztam és lám, egészen jól megvagyok, henceg az éretlen kamasz a kamerádok között. Nevetés kíséri a nagyszerű megállapítást.

Ki lesz a felelős, ha ennek is lesz diffúziója?...

A vegytanban, az aromás származékok tárgyalásánál hallhattál arról, hogy sok virágillatot szintetikusán állítanak elő, mióta molekulaszervezetüket felderítették.

Igy pompásan készítik az ibolyaillatot, a kellemes gyöngyvirágillatot, az orgona vagy a bódító akáccillatot.

Menj ki márciusban az erdőbe és lelj ott a fa tövében szerényen meghúzódva egy pár szál ibolyát. Szakítsd le, élvezd az illatát és megveted a szintetikusán előállított ibolyaillatot... Menj májusban az erdőbe és odacsalogat illatával a csilingelő gyöngyvirág és törödsz is te azzal, hogy mit tanultál az aromás származékokról...

Fiúk! A katolikus diáknak is van illata, az életszentség illata. A kegyelemtől származik. Megérzik a diákon. A béke és zavartalan derű ragyog az ilyen diák szeméből. Az egész lénye rendezett, nyugodt. Határozott. Fellépése kimért, viselkedése úri. Valóságos és művelt. Van, aki mindezt „előállítja” szintetikusán...

Ezek a farizeus diákok!

Mesterkéltné, magáraöltött viselkedés jellemzi ezeket. Símák. Kaméleon módon alkalmazkodnak. Kellemetlenül előzékenyek. Bántóan udvariasak.

Hamisak.

Az igazi életszentséget, fiúk, nem lehet vegyi úton, szintetikusán előállítani. Ha mégis megkísérel, farizeus leszel, akikre Krisztus villámokat és átkokat szórt...

Tanultál a molekulákról...

Rendkívül parányi részecskék. A vegytannak mégis sikerült megállapítani súlyukat, számukat és távolságukat is. Egy cm^3 gázban 0 hőfokon és 760

mm nyomás mellett 27×18 , vagyis 27 trillió molekula nyüzsg...

Szédületes mennyiség!

Nos, ezek még atomokra bomlanak. Mert a molekulát összetartó vonzóerőt elektromos erővel vagy hővel meglazíthatjuk, sőt meg is szüntethetjük. A felszabadult atomok azonban újra molekulákká egyesülnek...

Fiam! Tanultál a kátéban, az erkölcsstanban a bűnről...

Azt tanultad, vannak kis bűnök és nagy bűnök.

A legkisebb bűnnek is sikerült ám megállapítani a súlyát, nagyságát.

Társad felel az órán. Éppen a sokszoros súlyarányok törvényéről beszél, vagyis hogy minden elem különböző vegyületekben mindig csak a saját atomsúlya vagy annak egész számú sokszorosa arányában van jelen. Kétharmadra „állt” és most írják be neki a kettes végjegyet... Kicsengetnek. Egymásmellé sodródtok a folyosón s teneked egy szavad, egy baráti kézszorításod nincs hozzá.

Irigy vagy... Szeretetlen vagy. — Nem tudsz örülni más előmenetelének... Fáj barátod szerencséje... Onzó vagy... Veszed észre, hogy egy jelentéktelen kis eseményben mennyi apró bűnmolekula nyüzsg?...

Ncs, még ezek aztán atomokra bomlanak. Ezeket az atomokat nevezheted felvágásnak, büszkeségnek, hencegésnek, rátartiságnak...

Mindegy. Egyetlen bűnmolekulában egyesülnek, úgy hívjuk: szeretetlenség.

Pedig ugye ezt se tartod nagy bűnnek? Mert nem káromkodás, nem lopás, nem paráznság...

Igaz. De a kereszténység nagy épületének kötőereje a szeretet. S ennek hiánya aláássa az épületet.

Igy van a diákéletben is...

Hogy az élesztőgombák zimáz nevű enzime felbontja a cukormolekulát szeszre és széndioxidra,

$C_6H_{12}O_6 = 2CO_2 + 2C_2H_5OH$... Ugye elhiszed?... Pedig ennek igazságáról, helyesebben valódiságáról még a kutató vegyész elme is ritkán győződik meg kézzelfoghatóan.

Hogy egy gömbalakú baktérium kettéhasadás-sal 24 óra alatt több millióra szaporodhatik, elhiszed, pedig erről sohasem fogsz meggyőződni...

Talán eszedbe sem jut kételkedni azon, hogy a fehérjék a legjellegzetesebb képviselői a kolloid tulajdonságoknak, amennyiben kristályosodásra nem hajlamosak, vízben felduzzadnak és szol-lá folyósodnak...

Miért csak a hittanórán fog el a kételkedés?...

Talán azt hiszed, hogy a hit az embert hullává teszi?...

Hát talán azt véled, hogy pl. mikor Norvégiát tárgyaljátok a földrajzórán és a tanár úr a térképen megmutatja, hogy Norvégia a Skandináv-félsziget nyugati felét foglalja el és megrajzolja, hogy nézzé-tek, délen a Skagerrak választja el a Jütland-félszigettől, keleten Svédország a szomszédja és a nyugati partvidéken legfontosabb városa Bergen, azt gondolod, hogy ez megöli a földrajz tanár úr egyéni-ségét?...

Vagy hogy fizika órán világosan lássátok az elektromágnes gyakorlati alkalmazásait, a tanár úr elétek tesz egy telefonkészüléket, azt gondolod, ez ellensége lesz a tanár egyediségének?

Ne hidd!

A hit az Isten ajándéka. Imádkozni kell érte. És ha megkapod: ápolni, őrizni, óvni kell.

Ne hidd, hogy a hit az emberi szellemnek el-viselhetetlen rabszolgasága. A matematika „elviselhetetlen rabszolgaság” a tanár és diák számára csak azért, mert azt mondja, hogy az egy ismeretlent tartal-mazó elsőfokú egyenletnek csak egy gyöke van, és talán meggátolja a tudomány haladásában, mert nem engedi azt állítani, hogy két gyöke is lehet?...

Sokat hallotok majd a dogma-kényszerrabságról...

Dogma, fiúk, csak az, amit Isten nyilvánított ki, tehát aminek igazságaért Isten kezeskedik. Az emberi szellem ezt meg nem ingathatja.

Amint igaz, hogy él a végtelen Isten, éppoly igaz, hogy kell titkoknak lenniök, amelyeken az emberi véges ész át nem hatolhat.

Légy alázatos és majd hiszel...

Tudod, mikor él a sejt?

Ha megvan benne a plazma, a sejtmag és a klorofilltestecske. Tudod, mikor él a diák, a katolikus diák?

Ha megvan benne az istenszeretet, a felebarátszeretet, egyszerűen megvan benne a kegyelem!

Ezekről mondja Krisztus, hogy ha meghalnak is, élni fognak!

Kirchhoff törvénye: Ha valamely test nagyobb mértékben nyel el egy bizonyos hullámhosszú sugárzást, akkor azt nagyobb mértékben bocsátja ki.

Jó volna, ha Kirchhoff törvénye a krisztusi élet javára valósulna meg köztetek, katolikus diákok között.

Ha csak a jópéldát nyelnétek el, csak a nemes indításokat, csak a szép tanításokat, buzdításokat. A legnagyobb mértékben mindezt, hogy azután a legnagyobb mértékben sugározzátok is ki. A diákmisék vasárnapi oltáránál Krisztus testét nyelitek. Mily jó volna, ha mindenben Krisztust sugároznátok. Beszédetekben, viselkedéseitekben, tetteitekben. Osztályteremben, utcán, otthon, cserkészetben, különórán, rajzteremben, tornateremben. Mindig és mindenütt a jót, a szépet, a nemeset, az igazat. Mindenben Krisztust!

Kirchhoff törvénye szerint a fekete test sugárzása a legnagyobb... Sajnos, köztetek is a „fekete” diákok sugárzása a legnagyobb. A rossz példa mindig jobban vonz, mint a jó; a mosdatlan kifejezés zajo-

sabb kifejezést vált ki, mint a szép és halk beszéd. A „jó pofá”-nak mindig nagyobb az udvara, mint a „mafla stréberé”. Ha egy platinalemez egyrészét tussal festjük be, a törvény szerint a fekete rész fényesebben izzik a gázlángban, mint a többi rész. A diákok egyrészét is az ő ellenségük „tussal festette” be. Ez a rész izzik, rikit, fényesedik.

Vagyis a diákoknak is az az átka, hogy a jók gyávák és szerényen meghúzódnak, a rosszak pedig kihívóak, szemtelenek, erőszakosak.

A vegytan tanítása szerint a legtisztább és egészen friss levegőben is mindig van, bár egészen kis mennyiségben széndioxid, kénhidrogén, ammónia. De ezek elnyelődnek és hatástalanná válnak.

Nos, az evangélium tanítása szerint mindig van a tiszta búzában, bár néha csak kis mennyiségben, konkoly, pipacs, gaz. A diákvilágban is minden jó szó, üdvös intés, exhortálás, büntetés és fenytetés ellenére is van rossz, konok, makacs, ellenszegülő, lusta, potyázó. Ami a tiszta levegőben a széndioxid, az ammónia vagy kénhidrogén, ami a búzatáblában a gaz, a konkoly vagy hitvány pipacs.

A fontos azonban az, hogy ezek elnyelődjenek, hatástalanok maradjanak.

A fizikában tanultátok, hogy az áram használhatóságát a gyakorlatban két körülmény biztosítja: 1. sokmenetű tekercs, 2. erős mágneses tér. E két feltétel nélkül el sem képzelhető, hogy csak parányit is hozzá tudjál szólni az egyenáramú generátorokhoz. Azt is tudod, hogy ez az indukció tűneményen alapszik...

Fiam! Azt is tudnod kell, hogy az Eucharisztia gyakori vételéhez két feltétel szükséges: 1. a kegyelmi állapot, 2. a jószándék.

E két körülmény nélkül el sem képzelhető, hogy használjon neked az Eucharisztia gyakori vétele. A sokmenetű tekercs, mondjuk n-menetű esetében a feszültség ugye n-szer akkora lesz, mint egy menet esetében. Nos a kegyelmi állapotban a feszültség oly

nagy lesz a lelkedben, hogy a bocsánatos bűnök egyszerűen eltörölődnek. Az Eucharisztia ereje eltörli őket!

A mágneses teret elektromágnessel keltjük és a tekercset hengeres vasmag barázdáiba helyezzük. Ezt teszi veled a jószándék felkeltése és ébrentartása a lélekben. A jószándék, hogy úgy mondjam, ilyen mágneses teret kelt lelkedben. És a tanárok jóindulatát, osztálytársaid megbecsülő hizelgését és az emberek dicséretét a jószándék barázdáiba helyezed, de úgy, hogy ott soha ki ne keljen!

Amint a fizikában a vasmag összegyűjti az erővonalakat, úgy tesz veled a helyes jószándék.

Nem törődöm semmivel, senkivel, csak egyedül Jézussal, a szentségi Krisztussal, lelkem Királyával, az Eucharisziával.

Hallhattátok fizika órán, hogy az egész mai elektromosság tan és alkalmazásainak jórésze Faraday munkásságán épül, vagy oda nyúlik vissza. Még a rádió is!

Legalább apróbetűben láthattad a könyvedben, hogy főbb felfedezései Faraday-nak ezek:

1. rájő az indukció tüneményére;
2. felfedezi a kapacitás és dielektromos állandót;
3. kimutatja a mágnes tér hatását a fényre;
4. kísérletezik a mágneses és elektromos terek erővonaljaival.

Faraday egy angol kovács gyermeke. Könyvkötősegéd, inas . . . Szerény és mélyen vallásos egész életében.

Fiam! A manapság sokat emlegetett kereszténység, tudod, kire vezethető vissza minden ízében? Kire épül és kihez nyúlik benne minden vissza? . . . Jézus Krisztusra, Krisztus Jézushoz . . .

Az apologetikában tanulhattátok, hogy mélyen szerény, alázatos, egy ács fia.

Távrolról sem akarjuk összehasonlítani egy zse-

niális teremtményével, mondjuk: Faraday-val, de hadd mondjam el főbb „felfedezéseit”.

1. Kijelenti, hogy Isten „Atyánk”.
2. Megalapítja önmagának folyton továbbélését: az Egyházat és rábízta szentségeit.
3. Vallásának tengelye a szeretet lesz.
4. Minden hívőjének Anyjává saját Édesanyját teszi a kereszten, ahol megváltott bennünket.

Jézusnak nem kellett ezekre *rájönnie*, nem kellett őket felfedeznie, nem kísérleteznie, kimutatnia, egyszerűen istenfiúi öntudatával kijelentenie. Így van! Nincs fellebbezés vagy vétő.

Nem ült Gamaliel lábánál, nem járt a görögök vagy hindu bölcselők iskolájában, maga az abszolút bölcsesség, akiben a tudomány összes kincsei megvannak, kezdettől fogva.

Fiam! Ez nem lehet „apróbetű” valahol könyvedben.

Ezeken a nagybetűs tantételeken mint meg-ingathatatlan igazságokon nyugszik katolikus életed és örök boldogságod...

Jobban, mint Faraday munkásságán az egész mai elektromosságtan!

Erről légy meggyőződve már most, fiatal diákorodban.

A nagydiákok ismerik a fizikából az elektromos csengő szerkezetét...

Az elektromágnes előtt rugalmas fémlemez tart lágyvasdarabot. A lemezhez fémcsúcs ér. Ha nyomógombbal zárjuk az áram útját, akkor az elektromágnes magához rántja a lágyvasat, a fémgömb a csengőre üt...

Fiam! Az Isten is felszerelt tégedet valami ilyenféle elektromos csengőszerkezettel.

Tanulsz. Olyan jól megy most, jókedv „andung” van.

Éppen arról vezeted gondolataidat, hogy Vörösmartyt azért nevezhetjük joggal a stilromantika meszerének, mert mámoros képzelőereje éppen nyelvé-

nek elemezhetetlen gazdagságán, színpompáján és zenéjén érzik a leghatásosabb módon.

A most... most egyszerre lelki szemed előtt, mint valami elektromágnes előtt, nem lágyvasdarab, de valami izgató, bizsergető kép jelenik meg...

Vigyázz! A lemezhez fémcsúcs ér!

Nyargal a vér ereidben mint valami áramfolyam. Helyet változtatsz, imádkozol, abbahagyod Vörös-marty stílromantikáját, zárod mindenképen az áram útját...

Fiam! A fémgömb a csengőre üt...

Az Isten szava koppan lelkeiden!

Vigyázz! Megszólalt a lelkiismeret, az Isten szava. Ez az elektromos csengőszerkezet...

AZ ISMERETLEN FELFEDEZÉSE

A diák is testből és lélekből áll.

A test látható, ismeretes, tapintható, a lélek láthatatlan, anyagtalan és megfoghatatlan. De a kettő szorosan összefügg, egyikből a másikra következtethetünk.

Tanultad ugye az egyenlet meghatározását? Mi az egyenlet? Egy egyenletnek nevezzük az olyan egyenlőséget, amelyben ismeretes és ismeretlen mennyiségek vannak összekapcsolva azért, hogy a kapcsolatból az ismeretes mennyiségek segítségével az ismeretleneket meghatározhassuk.

Mi az ember? Mi a diák? A test és lélek egysége. A testnek vannak igényei, a léleknek is. A testnek látható követelményei vannak, a léleknek is. Jaj, ha a test igényei elnyomják a lélek követelményeit. A test „ismeretes” mennyiség előtted.

Amint a test táplálkozik, úgy a lélek is, tápláléka az Eucharisztia.

Mint a testnek igénye van a tisztálkodásra, úgy a léleknek is, fürdője a bűnbánat szentsége. Amint a testnek fáj az ütés, úgy a lélek is sikolt; sikoltása: a lelkiismeret szava. Amint a testet edzeni kell, egyébként elpetyhüdik, úgy a lelket is villanyozni kell, eszköze a lelkigyakorlat.

Veszed észre, sejtet, hogy te a jó Istennek vagy egyszerű „egyenlete”?

Megoldása: az önismeret.

Egy ismeretes és egy ismeretlen mennyiség van összekapcsolva benned, rá kell jönnöd józan gondolkodásoddal, hogy az ismeretlen mennyiségnek, a testnek segítségével az „ismeretlen” valóságnak, a

léleknek igényeit kell meghatározni és kielégíteni. Az egyenleteknél úgy tanultad, hogy az ismeretlen minden olyan értéke, amelynél az egyenlet igaz, az egyenlet megoldása vagy gyöke.

A te élet egyenleted megoldása: az ismeretes *halandó*, az „ismeretlen” *halhatatlan*.

Legegyszerűbb alakra úgy hozhatjuk a törtet, hogy a számláló és a nevező legnagyobb közös osztójával mind a számlálót, mind a nevezőt elosztjuk.

Igaz. Senki sem tagadja és nem vádolja meg a matematikát merevséggel.

De ha az Egyház komolyan veszi és százszázalékig végrehajtja Krisztus szavait: Aki hisz és megkeresztelkedik, üdvözlül . . . ez merevség, ez érdes hajthatatlanság.

Ha azt mondod, hogy a célhatározó mondatok mindig coniunctivust kívánnak, senki sem próbálja másként értelmezni és módosítani, de ha az Egyház az elválást házasságtörésnek minősíti és kiközösítéssel sújtja, mert így kívánja az Isten, ezt múmia-merevségnek és kiálthatatlan szigorításnak nevezik.

Hogy a latin nyelvtan a nominativus cum infinitívós szerkezetet kivétel nélkül kiterjeszti minden észrevevést, mondást és tiltást jelentő igék szenvedő alakjai után, ez természetes; de hogy az Egyház a krisztusi szeretet törvényét egyaránt kiterjeszti rómainra, görögökre, barbárra, zsidóra, ez „zsidó-barátság”.

Fiúk, nyíljék ki a szemetek, mert a vakság az Istennek egyik büntetése.

Az accusativus cum infinitivo nem más, mint mondatrövidítés. Mint neve is mutatja: accusativus infinitivussal.

Egyik a másik nélkül — nem létezik. Mindig kell lennie a rövidített mondatban egy accusativusnak és egy infinitivusnak.

Fiúk! Egyház és Krisztus . . . Így is mondhatnám, Christus cum Ecclesia vagy Ecclesia cum Christo. A legszorosabban együvé tartoznak. A keresztény-

ségben mindig kell lennie Krisztusnak és Egyháznak. Sokszor hallok majd: Jó keresztény vagyok, de az Egyházat nem bírom...

Ha te a latin dolgozatodban olyan mondatrövidítést végzel az alanyi vagy tárgyi mellékmondatban, amelyet a tanár úr accusativus cum infinitivonak jelölt meg és nem lesz benne accusativus, rossz lesz az egész. Elhibáztad. Könnyen négyes lehet a gyakorlat.

Akik Egyház nélkül gondolják Krisztus igaz vallását, elhibázták egész életüket.

Az Isten egészen biztosan négyesnek osztályozza őket.

Meghatározod a háromszög fogalmát: Három egyenes darabtól határolt síkrészt háromszögnek nevezünk. Pontos és kifogástalan!

A kör fogalma: A kör geometriai helye a sík mindazon pontjainak, amelyek egy adott ponttól egyenlő távolságra vannak. Precíz!

Sokszög: Négynél több egyenes darabbal határolt síkrészt sokszögnek nevezünk. Helyes, kimerítő!

Meghatározzam nektek a katolikus diák fogalmát?

Azt mondom: meg van keresztelve, sőt ősei is keresztények voltak...

Nem pontos, nem kifogástalan!

Azt mondom: Vallásos, istenfélő és buzgó... Nem precíz!

Azt mondom: Szokott gyónni és áldozni, kongreganista is... Nem helyes, pláne nem kielégítő!

Mit mondjak?

Ezt: Katolikus diák névre az méltó, aki tudatosan él a megszentelő kegyelem állapotában.

Ez a meghatározás: pontos, kifogástalan, precíz, helyes és minden ízében kimerítő.

Tudatosan él... Állandó vigyázzban. Szakadatlan őrizetben. Percnyi szünet nélkül. Elbukott? Azonnal rákapcsol, vissza a magasabb emberség szintjé-

hez, újra telítődni ezzel a természetfeletti feszültséggel.

Hogy úgy mondjam, a katolikus diáknak fáj, fizikailag fáj, ha nélkülöznie kell a megszentelő kegyelmi állapotot, az isteniúság barátságát.

Ugye elismeritek, mi a legpontosabb megdefinálása a katolikus diák fogalmának?...

Az állami törvények értelmében háromféle finomságú ötvényt készítettek. Ú. m. három-, kettő és egypróbást. Hárompróbás aranyötvény olyan, amelynek minden 24 karátjában $18\frac{5}{12}$ karát színarany van...

A kétpróbás aranyötvénynek minden márkájában 13 karát és 1 szemer színarany van...

Az egypróbás aranyötvény 7 karát és 10 szemer színaranyat tartalmaz.

Fiúk! A kegyelem a mi színaranyunk!

Vannak hárompróbás katolikus diákok. Ezek telítve vannak színarannyal. Állandó kegyelmi életet élnek, a megszentelő kegyelem birtokosai, kényesek, féltékenyek erre a márkára...

Vannak kétpróbás katolikus diákok. Ezek legalább vásárnap telítődnek színarannyal. Legalább vasárnap élik a kegyelmi életet, legalább ünnepnapon van lelkükben 1 szemer arany...

Vannak egypróbás katolikus diákok. Ezek megelégszenek a közös, parancsolt szentgyónások kegyelmi telítettségével. Kisigényűek.

Melyik csoportba akarsz tartozni?...

Tudhatod, hogy a belföldi arany- és ezüstdíjak csakis akkor hozhatók forgalomba, ha hivatalos fémjelzéssel vannak ellátva. Ez a finomsági fokozatot mutatja. A finomságot jelző bélyeg lehet egyszerűen szám, vagy aranytárgyaknál napsugaras Apolló-fő, ezüstdíjaknál holdas Diana-fő, kisebb aranyötvényeknél zerge vagy rókafej, kisebb ezüstdíjaknál ágár- vagy oroszlanfej...

Fiúk, ti is hivatalos fémjelzéssel vagytok el-

látva. Ez mutatja a katolikus diák finomsági foko-
zát. Ez a finomságot jelző bélyeg nálad nem Apolló-
vagy Diana-fő, nem zerge-, róka-, agár- vagy
oroszlánfej, nem, hanem az az eltörölhetetlen bé-
lyeg, amit a szent keresztségben kaptál. Amít a hit-
tankönyvben zárójelben olvashattál, mikor a keresz-
ségről tanultatok: *character indelebilis*.

Csakis így lehet titeket „forgalomba hozni”,
mint a katolikus Anyaszentegyház tagjait.

Ezren hajszolják a keresztleveleket, sajátjukat
és őseikét, de kevesen törődnek ezzel az eltörölhe-
tetlen finomsági jellel.

Becsüld meg ezt a szent jelet és légy öntudatos,
büszke hordozója!

A valuta nem más, mint érték. Nemes fém,
amelyből készült pénzeket fizetéskor mindenki tar-
tozik elfogadni. 1920 előtt nálunk aranyvaluta volt.

A valuta mindig attól függ, milyen fedezete van.

A diákléleknek is van valutája. Tudod, mi
ennek a valutának a fedezete?

A jócselekedetek! Amelyek nélkül a hitet a
Szentírás *holtnak* nevezi, amelyek nélkül nem üdvö-
zülhetsz. Csak a kegyelem állapotában végbevitt jó-
cselekedeteidnek van aranyvalutája.

Az Egyház az aranyvaluta alapján áll! A meny-
nyei boldogság megvásárlására az Egyház az arany-
valutát nyilvánította törvényes vásárlási eszköznék.
Csak ezen veheted meg az örök boldogságot.

Hallottál a kassza skontóról...

A nagykereskedő néha hitelben adja az árut a
kiskereskedőnek. Az idő pontosan meghatározott!
Egytől hat hónap. Néha azonban a kiskereskedő nem
akarja igénybe venni a hitelt, tehát készpénzzel vá-
sárol és így a megvett áru értékének néhány száza-
lékát elengedik neki. Azt az összeget, amelyet kész-
pénzfizetés esetén engednek az áru értékéből, pénz-
tári engedménynek vagy kassza skontónak nevezik.

Az Egyháznak is van pénztári engedménye. Ez

a bűcsű! Vigyázz! Nem a bűnök, hanem a bűnök büntetéseinek elengedése. Joga van ehhez az Egyháznak? Evitathatatlanul. Ha az Egyház a bűnök megbocsáthatja, akkor a bűnök büntetését is elengedheti. A kulcsok hatalmából ez logikusan következik. A te halhatatlan lelked érdekében folyik Szentegyházunknak ez az „üzérkedése”.

Az idő, ne csodálkozzál, itt is határozott: 300 napi bűcsű, 500 napi bűcsű, 3 évi bűcsű, vagy éppen teljes pénztári engedmény: a *teljes* bűcsű.

Ehhez a megszentelő kegyelem állapota szükséges, sőt az utóbbihoz minden bocsánatos bűntől is mentnek kell lenned.

Képzeld el: magadnak naponként egy teljes bűcsűt nyerhetsz. A megvett árunak, az örök boldogság értékének nemcsak néhány százalékát engedni el az Egyház, hanem Jézus Krisztus, a Szent Szűz és a Szentek érdemeiből teljesen ingyen juthatsz a legnagyobb jóhoz.

Tudod, hogy Jézus nevének ájtatos kimondására 300 napi bűcsűt nyerhetsz? ... Annyi érdemet szerzel és oly elégtételt adsz a megbántott isteni Felségnek, mintha 300 napon át böjtben, imában, vezeklésben töltötted volna diákéletedet. Ne vedd könnyelműen ezt a minden képzeletet felülmúló csodálatos, isteni kassza skontót.

Emlékszel ugye, hogy geometriai helynek azoknak a pontoknak összességét nevezték algebra órán, mely pontoknak mindegyike megfelel ugyanannak a követelménynek. S a pontoknak összessége mindig valamilyen mértani alakzatot jelent: egyenes vagy görbe vonalat...

Én katolikus diákoknak azokat a fiúkat nevezem, akik mindannyian megfelelnek ugyanannak a követelménynek!

Ki adja e követelményeket?

Az isteni kinyilatkoztatás csilhatatlan öre, Krisztus alteregója: az Egyház!

A katolikus diákok mértani alakzata: az Egyház.

Ha a geometriában igazolni akartad azt, hogy egy mértani alakzat egyszersmind geometriai hely is, két dolgot kellett bebizonyítanod: 1. azt, hogy az illető mértani alakzat valamennyi pontja ugyanannak a követelménynek felel meg, 2. azt, hogy ha a sík valamelyik pontja az illető követelménynek megfelel, ez a pont szükségképen rajta van az illető mértani alakzaton...

Nos, ha neked igazolnod kellene azt, hogy mint a mértani alakzatnak, az Egyháznak tagja, *igazi* katolikus vagy. 1. Megfelelsz a mértani alakzat legfontosabb követelményének. Élvezed az Isten barátságát, az istenfiúság öntudatát, élő, eleven tagja vagy az Egyháznak.

2. Ha megfelelsz ennek a követelménynek, még kell valami: *aktivitás!* Szükségképen rajta legyél a mértani alakzaton. Dolgozzál! Necsak éppen legyél, hanem szükségképen: légy! Szükségképen légy: katolikus. Öntudattal, büszkeséggel. S e kettő akcióra indít.

Az osztályteremben...

A diáktanyán...

A sportpályán...

A kongregációban...

Az énekkarban...

A különórákon...

Mindig kegyelmes, mindenütt aktív...

Amikor a síkmértant vagy planimetriát kezdték tanulni, ugye ú. n. alaptételeket fogadtatok el. Az alaptételt másként axiómának nevezzük. Az axióma olyan állítás, amelynek voltát igaznak tartjuk minden bizonyítás nélkül. Három ilyen alaptétel volt.

1. Egy ponton keresztül számtalan egyenest húzhatunk.

2. Két ponton keresztül csak egy egyenest húzhatunk.

3. Valamely egyenesen kívül fekvő ponton keresztül az adott egyenessel csak egy párhuzamos húzható.

Három alaptétel. Igazak.

Nos, a katolikus hittannak három nagy pillére van, melyen nyugszik az egész és ez:

1. Isten,
2. Krisztus,
3. az Egyház.

Végy egy ceruzát, írd vele egy pontot és húzd rajta egyeneseket keresztül. Számtalant húzhatsz. Bizonyítsd! Minek? ... Igaz!

Nézz körül öntudatosan a nagy világban és rádöbbsz Isten léteire. Bizonyítsd! Minek? Igaz!

Amilyen igaz, hogy két ponton keresztül csak egy egyenest húzhatsz, annyira igaz, hogy ez a mai világ elképzelhetetlen egyetlen Megváltó, Krisztus nélkül.

Ha az egyenesen kívül fekvő ponton át csak egy párhuzamos húzható, úgy elhiheted, hogy ez a Krisztus csak egy Egyházat alapított, amelynek segítségével eljuthatunk az örök üdvösségre. Csak az apostoli, általános, katolikus, egységes és szent Egyház párhuzamos Krisztussal. A többi egy se! Kifordítás van jobbra, balra, eltérés erre, arra, egy sem párhuzamos Krisztussal.

Ha 52 munkás valamely munkát elvégez 16 nap alatt, hány nap alatt végzi azt el 72 munkás?

Ugye rögtön kitalálod, hogy ez az aránypár alkalmazása, mégpedig fordított arányosság esetében. Eszedbe jut, hogy az aránnyal azt fejezzük ki, hogy egyik mennyiség hányszor akkora, mint a másik. Kiszámíthatjuk, hogy mint aránylik a kg a g-hoz, P a f-hez, a drb. értéke a tucat értékéhez, a l értéke a hl-éhez.

Én a lélekkel fejezném ki, hogy egyik diák hányszor akkora, mint a másik.

Amit sokezer ember nem tudott volna elvégezni sok esztendő alatt, 12 apostol és 72 tanítvány elvégezte néhány év alatt. A lélek erejével!

Ott ülhet a kongregációban 72 diák; a gyűléseken szavalnak, tapsolnak, előadnak és gyűlés után mindennek vége. De üljön ott 12 diák, akinek ragyog a szeme, hatalmas a tettvágya, praktikus az elgondolása — és a gyűlés után kezdődik az igazi munka számukra: az akció! Könnyű kiszámítanom, mint aránylik a 72 csendes hallgatása a 12 aktivitásához. A lélek erejében! A lélekkel számíthatod ki, mint aránylik a szorgalmas diák a lustához, a hazug az igazmondóhoz, a parázna a tisztához, a kegyelmes a bűnöshöz...

Mind arány! Egyikben a szorgalom az előtag és lustaság az utótag, a másikban a paráznaság az előtag és a tisztaság az utótag. Tudod, hogy azt a számot, amely megmutatja, hogy hányszor nagyobb vagy kisebb az előtag az utótagnál, aránymutatónak nevezzük.

Nos, a te aránymutatód: a kegyelem. A Lélek világában mutatja meg neked a kegyelem, hogy mily értékes a szorgalom és mennyire lealázó a lustaság; mily rút a hazugság és mily szép és férfias az igazmondás; mily visszataszító és aljas a paráznaság és mennyire nemesít, emel és boldogít a tisztaság, és rájössz, hogy nincs az a földi arány, amely kifejezhetné neked érzékelhetően, mily drága a kegyelem és mennyire ócska a bűn!

Ismersz biztosításokat. Van élet- és kárbiztosítás.

Életbiztosítás: a) ha a biztosító a biztosított halálakor az örökösöknek meghatározott összeget fizet, b) ha a biztosító meghatározott összeget fizet a biztosítottnak bizonyos kor elérésekor.

Az Egyház kötötte veled a legdrágább életbiztosítást, amikor megkeresztelt. Ha hű maradsz a megígért életstílushoz: a mennyei boldogságot nyered örök jutalmul. Bizonyos kor elérésekor meghatározott szentséget és mérhetetlen kegyelmet kapsz: elsőáldozás (az Eucharisztia), a bérálás (nagykorúság lélekben), az egyházi rend, házasság, utolsó kenet . . . Mindez biztosítja keresztény katolikus életedet. Elcsúsztál, felemel a bűnbánat; gyenge vagy, erősít az Eucharisztia. Biztosítja életedet a krisztusi úton . . .

A kárbiztosítás lehet: tűzbiztosítás, jégbiztosítás, betörés elleni biztosítás, betegség vagy baleset elleni biztosítás . . .

A legfontosabb a legnagyobb kár: a bűn elleni biztosítás.

Egyetlen óvszer a kegyelem. Ennek birtokában leszel Isten gyermeke, Krisztus édes testvére, az Egyház élő tagja, a mennyország boldog örököse. Nem érhet kár!

TARTALOM

Bevezetés	3
Segíts, Uram, hitetlenségemen!	5
Civis romanus sum!	7
Legigazibb művészet: a lélekmentés	36
Minden földek Istent dicsérjétek!	44
Lombikok és tekercsek világában	57
Az ismeretlen felfedezése	67

